

เทศน์อบรมพระและฆราวาส ณ วัดป่าเขาน้อย อ.วังทรายพูน จ.พิจิตร

เมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒(เย็น)

ธรรมเหนือโลกเหนืออย่างนี้

เวลาไม่มีอะไรจริง ๆ เราก็จะจัดนิทานออกละซิ นิทานแบบไม่ต้องพูดมากมีนี่ นิทานเรานะ แต่พวกนี้มาไม่ทราบว่ามีวาสนาหรือไม่มีไม่รู้ละ ใครไม่มีวาสนาไม่ได้ฟัง นะนิทานอย่างนี้ ต้องเป็นคนมีวาสนาถึงจะได้ฟัง นิทานนี้มันนิทานหายากนะ ไม่ค่อยมี ใครเล่าแหละ มีแต่หลวงตาองค์เดียวเก็บไว้ในกระเป๋า นาน ๆ จัดออกทีหนึ่ง

คำว่า สู นี้เข้าใจไหม คือถ้าเป็นเอกพจน์ เช่นอย่างพูดกันสองต่อสองนี้เรียกว่า มึงว่ากู ถ้ามีแต่สองคนขึ้นไปเป็นพหูพจน์เรียกว่าสู สองคนก็เรียกว่าสู ถ้าคนเดียวเรียกว่ามึงว่ากู ภาษาภาคอีสานเขาเรียกอย่างนั้น นี่ภาษาภาคอีสาน พวกนี้พวกอ่อนภาษาจึง ต้องอธิบายให้ฟัง จัดออกมาเรื่อยละเรื่องตลกนี้ ที่นี้ก็เริ่มละนะ

คือมีพ่อตาคนหนึ่งเขาไปเผาสวนเผาไร่เขา ตื่นเข้าไปแต่เช้าเลย ลูกสาวกับลูก เขยจะตามหลังไปส่งข้าวพ่อ พ่อไปก่อนไปเผาไร่เผาสวนรออยู่นั้น ให้ลูกเขยลูกสาวตาม หลังไป นึกว่าเขาจะไปแต่เช้าซี ทางนี้ก็เผาไร่เผาสวนอยู่นั้นเสียจนกระทั่งตะวันเที่ยง ถึง เห็นหอบกลองข้าวเหนียวต้อนแต่น ๆ ไป มันโมโหเต็มกำลัง โมโหสุดขีดเพราะความ หิวมาก ตั้งแต่เช้าจนตะวันเที่ยงข้าวยังไม่ได้ตักท้องเลย ที่นี้เวลาโมโหมาก ๆ จะพูด อะโรมันก็จะเลยเถิดเลยแดน ถ้าจะพูดตามความโมโหมากดีไม่ดีฆ่าเขาสองคนถึงจะมา กินข้าว ความโมโหมากเป็นอย่างนั้นละ

ที่นี้เวลาเขาไปแล้วมันโมโหมากก็เลย พูดอะไร ๆ มันก็ไม่สนใจจะทำยังไง พ่อ เขาเอาข้าวไปวางปืบกี้ สูนี้ ๆ จะว่าอะไรก็ไม่ว่า ว่าสูนี้ ๆ ทำไมถึงมาสายเอานัก กูอดข้าว จะตาย หิวข้าวจะตายความหมายว่าจั้น แต่จะพูดอะไรมากไปมันก็แค้นมากเกินไป เพราะฉะนั้นถึงพูดแต่เพียงว่า สูนี้ ๆ เท่านั้น ที่นี้มองเห็นลูกสาวลูกเขยเมื่อไรพอเจอ หน้าที่ไรก็ สูนี้ อยู่ตลอด คือความโมโหมันยังไม่หายเข้าใจไหม ก็วันก็ยังสูนี้ ๆ อยู่จั้นละ นี้ละเรียกว่านิทานย่อ คือโมโหสุดขีด พูดอะโรมันก็จะเลยเถิดเลยแดน เลยเอาแต่แค่อย ๆ ว่า สูนี้ ความหมายคือว่ามันมาสายจนเกินไป กูอดข้าวหิวข้าวจนจะตาย สูนี้ไม่รู้ที่อยู่ เหวอ ความหมายว่าจั้น แต่ไม่พูดไปมาก มีแต่ สูนี้ ๆ จบแล้วนิทานสูนี้

ท่าน...ให้ระวังนะ การที่อนุญาตให้เขาสร้างนั้นสร้างนี้ยุ่งไปหมด แล้ววัดนี้จะ กลายเป็นทำเลทองเที่ยวไปนะ เสียทางด้านปฏิบัติพระกรรมฐาน นี่สร้างรอบด้าน ไป ไหนมีแต่เรื่องก่อเรื่องสร้าง สร้างเรื่องนั้นเรื่องนี้เป็นพระพุทธรูปก็จริง แต่เป็นสถานที่

ท่องเที่ยววิ่งเริงบันเทิงของพวกกิเลสสกปรก แล้วมาเที่ยว เที่ยวแล้วจู้จ้าน ๆ ทางวัด
เลยเสียทางด้านภาวณา นี่ไม่ใช่ของดีนะ

พระพุทธเจ้าเคารพธรรมมากกว่าให้คนเคารพพระพุทธเจ้านะ พระพุทธเจ้า
กราบธรรม นี่เราเพื่อบำเพ็ญสมณธรรมบูชาพระพุทธเจ้า แล้วมาสร้างสิ่งนั้นสิ่งนี้ขึ้นมา
ใครมาขอสร้างอะไรก็ เออ ๆ เรื่อยไป แบบนี้มันเข้ากันได้กับนิทานวัวหนองกะปาด
ใครมาขออะไรก็ เออ ๆ เรื่อยไป คนนั้นก็สร้างนั้น คนนี้ก็สร้างนี้ มันก็เลยยุ่งใหญ่อย่าง
นี้ มันเข้าลักษณะเป็นวัวหนองกะปาด คือเขาเรียกบ้านหนองกะปาด พวกปาดที่มันร้อง
อ้วด ๆ บ้านหนองกะปาด ที่บ้านนั้นเราก้ไปเห็นแล้วแหละ คือมันนิทานสด นิทาน
ปัจจุบันนี้ไม่ใช่นิทานนมนานอะไร

แกเลี้ยงวัวฝูงเอาไว้ แล้วเขาก็ไปซื้อวัวแก เขาจะซื้อไปไหนก็ไม่รู้กับเขาแหละ วัว
ตัวนั้นเจ้าของจะขายสี่บาท แต่เขาไปต่อให้เพียงสามบาท ต่อกันไปต่อกันมาอยู่นั้นละ
นั่งก็นั่งชันเข่าด้วยแบบท่าน...นั่ง ใครว่าอะไรก็เออ ๆ ชันเข้าไปด้วยละซี ที่นี้เวลานั่งชัน
เข่าแล้ว ทางโน้นเขาก็ต่อจะให้สามบาท ทางนี้ก็สี่บาท ต่อกันไปต่อมา เมียก็ขึ้นบันไดมามา
เห็นทำฝั่วละซี ฝั่วก็เออ ๆ อยู่นี้แล้ว แบบท่าน...ละ ใครมาขออะไรก็ เออ ๆ ไม่ดูทำ
เจ้าของละซี ใครมาขอสร้างอะไรก็เออ ๆ แล้วไม่ดูมันปล่อยอะไรไว้นั้นนะ ที่นี้เมียขึ้นมา
ก็มาเห็นฝั่วปล่อยทำแล้วก็อายเขา พอเมียมองมาทางนี้ก็ขยิบตาใส่ฝั่ว ขยิบตาใส่บับ
แล้วก็เข้าห้อง

ที่นี้ฝั่วนึกว่าเมียให้ขึ้นราคาวัว ที่แรกสี่บาทก็ฟาดห้าบาท ๆ นึกว่าเมียขยิบตาให้
ขึ้นราคา ต่อกันอยู่ฝั่วจะเอาสี่บาท เขาจะให้สามบาท ต่อกันไปต่อกันมาอยู่นั้น มันปล่อย
อะไรออกมาไม่รู้ซี เมียมองเห็นก็อายเขาก็เลยขยิบตาใส่ฝั่ว ฝั่วนึกว่าเมียให้ขึ้นราคา ที่
แรกก็สี่บาทเลยฟาดเป็นห้าบาท ๆ เขาก็ว่านี่มันยังงี้สี่บาทก็ยังไม่ลงกันไม่ได้แล้วจะเอา
ห้าบาทหกบาทยังงี้ ไม่เอาละพวกเรา เขาก็เลยลงหนีไป

พอเขาลงหนีไปแล้วเมียออกมา ก็ที่เขามาซื้อนั้นสามบาทก็ควรให้เขาแล้ว ทำไม
จึงไม่ให้เขาเสียละ ทางฝั่วก็ว่า ก็แกขยิบตาใส่ฉันละซี นึกว่าให้ขึ้นราคาฉันก็ขึ้นราคา จะ
ไม่ขยิบยังงี้ก็ปล่อยทำให้เขาดูอยู่นั้น เมียว่า ก็ปล่อยทำให้เขาดูอยู่นั้น อายเขาทนม
ไหวก็เลยขยิบตา อู๊ย เสียตาย ๆ สี่บาทสามบาทเขาไม่สนใจเลยที่นี้ เขาไปเลย สุดท้าย
ทำก็ปล่อย ขาดทุนสูญตอก ทุกอย่างปล่อยหมด นี่ระวังนะท่าน...ให้ระวังนะ คนนั้น
สามบาทคนนี้สี่บาทก็เออ ๆ เรื่อยไปนะ แล้วใครจะมาขยิบตาใส่ละ อย่าว่าไม่บอกนะ นี่
บอกแล้วนะ นิทานนี่จบแล้ว นิทานห้าบาทจบแล้ว

มันเป็นได้จริง ๆ การก่อการสร้าง วัดปฏิบัติต้องคำนึงสิ่งเหล่านี้ให้มากที่สุด
ใครสร้างอะไรต่ออะไรสุมสุมหาไม่ได้นะ มาท่องเที่ยวครั้นไปแล้วก็ไปรำลือกันละซี ว่า

ที่นั่นมีอะไรท่องเที่ยว หือ ๆ เข้าไปละ มาละ คนนั้นมาคนนี้มา สุดท้ายก็มาเที่ยวดู
ระกะระกะ ป่วนเป๋ยน ๆ คนนั้นเข้าคนนี้ออก วัดเลยกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว
พระหาความสงบสงัดไม่ได้ เสียทางด้านจิตตภาวนา นี่เป็นทางให้เสียได้ เพราะฉะนั้นจึง
เตือน อย่าทำสุมสี่สุมห้านะ ทำอะไรให้ค้ำนั่งเสมอ ไร่พวกนี้มันไม่ค้ำนั่งอะไร มันหา
สนุกสนาน ว่าอะไรก็ตื่นกันไปนั่นละ ที่นี้ทางวัดก็เลยพลอยให้เสียด้วย ต้องระวัง

สร้างโน้นสร้างนี้สำหรับวัดกรรมฐานไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง ให้สร้างธรรมขั้นที่ใจ
สร้างอรรถสร้างธรรมขั้นที่ใจด้วยจิตตภาวนา ให้ดูหัวใจตัวเอง การภาวนาคือการดู
ความคิดปรุงของใจด้วยสติ จะเดินจะเหินจะนั่งจะไปจะมา ประกอบหน้าที่การงานอะไร
สติกับจิตจ่อกัน ดูความเคลื่อนไหวของจิตอยู่เสมอ นี่เรียกว่านักภาวนา พวกนี้จำเอานะ
พวกพระลูกพระหลาน สติกับจิตนี้จ่อตลอด ไม่ใช่ว่าเวลานี้ทำงานนั้น เวลานั้นทำงาน
นั้น ปล่อยสติ ไม่เป็นท่า สติกับจิตต้องจับกันตลอดเวลา นี่คือนักภาวนา ไม่ว่าจะยืนว่าเดิน
ว่านั่งว่านอนสติจับอยู่กับผู้รู้

ถ้าผู้ไม่มีหลักใจก็ให้เอาคำบริกรรม จับไว้กับคำบริกรรมเช่นพุทโธ ไปไหนไม่
ปล่อยพุทโธเลย ให้ติดอยู่กับคำว่าพุทโธ คำใดก็ตามที่เรานำมาบริกรรม ให้จิตติดอยู่นั้น
บริกรรมคำนั้นติดแล้วมีสติอยู่กับคำบริกรรมนั้น ทำงานอะไร ๆ ก็ตาม เช่น เราจับ
กระโถนนี้คำว่าพุทโธก็ติดไม่ให้ผลอกกับนี้ จับก็จับแต่อันนี้ก็ไม่ได้ผล นั้นเรียกว่าผู้
ทำงานผู้ภาวนา ถ้าผลอนั้นผลอนี้ไม่เรียกว่ามีความเพียร เดินจงกรมอยู่ก็ตามถ้าสติ
กับคำบริกรรมในชั้นบริกรรมผลอกกันไม่ได้นะ นี่หมายถึงนักภาวนาคือพระ ไม่มีงาน
อะไรมีแต่งานภาวนาล้วน ๆ ให้ปฏิบัติอย่างที่กล่าวมานี้

ไปไหนเคลื่อนไหวไปมาที่ไหนสติกับคำบริกรรมให้ติดแนบกันตลอดเวลา นี่
เรียกว่าภาวนา เดินจงกรมก็ดี นั่งอยู่ก็ดี เป็นภาวนาล้วน ๆ ถ้ามีสติกำกับใจกำกับคำ
บริกรรม นี่คือเวลาวางรากฐานที่แรกหนักมากนะ มันคอยแต่จะผลอตลอดเวลา ต้อง
บังคับกันหนัก ตรงนี้หนักมาก ตั้งใจให้มีรากมีฐานมันหนักมาก คือบังคับสติไม่ให้
ผลอให้อยู่กับคำบริกรรมพุทโธ ๆ นี่หมายถึงพระผู้ภาวนาให้พากันทำอย่างนั้น

ถ้าจิตถึงขั้นที่จะปล่อยคำบริกรรมได้แล้วก็รู้เอง คือความรู้จะเด่นอยู่ใน
ท่ามกลางอกนี้ เรียกว่าจิตสงบจิตเป็นสมาธิแล้ว ความแน่นหนามั่นคงแห่งความรู้จะ
เด่นอยู่ที่ใจ เราเอาสติจับไว้ที่ความรู้อันนั้น ไม่ต้องบริกรรมมันก็รู้กันเอง ถ้ายังบริกรรม
ได้อยู่ให้บริกรรม ถ้าคำบริกรรมยังสู้ความรู้ที่เด่นนั้นไม่ได้ ก็ให้อยู่ความรู้ที่เด่นนั้นด้วย
สติอีกเหมือนกัน นั่นเป็นขั้น ๆ ที่อธิบายให้ฟังนี้เราเคยดำเนินมาแล้วทั้งนั้น ที่มาสอน
เพื่อนฝูงทั้งหลายนี้ เราได้ดำเนินมาแล้ว ได้เห็นผลมาเรียบร้อยแล้วจึงได้นำมาสอน

เพียงเรากำหนดเอาความรู้เฉย ๆ โดยที่ฐานแห่งความรู้นั้นยังไม่เด่น จิตเปลอจนได้ แล้วเจริญขึ้นก็เสื่อมได้สบาย ๆ ถ้ามีคำบริกรรมกำกับแล้วไม่เสื่อม ให้ติดแนบอยู่กับคำบริกรรมนั้น นี่เคยได้ทำมาแล้ว จึงเป็นบทสำคัญที่นำมาสอนหมู่เพื่อนได้ด้วย ความถูกต้อง เราเคยเล่าแล้ว ในหนังสือเราก็อุต เทปเทศน์เราก็อุตเทศน์ ที่ว่าจิตของเราเสื่อมเป็นเวลาปีกว่านั้น นี่เป็นครูเอก จึงได้นำมาสอนไว้เพื่อผู้ดำเนินตามจะได้ถือเป็นคติ เรื่องความพลั้งเผลอเป็นอย่างนั้น ๆ

ภavanaปีแรกจิตได้รากได้ฐานสำคัญมากนะ พรรรษา ๗ หยุดการเรียนพรรรษา ๗ เพราะเรียนหนังสืออยู่ ๗ ปี พอออกจากเรียนแล้วเข้าป่าเลย จิตก็เริ่มเจริญตั้งแต่ปีพรรรษา ๘ ที่นี้เราไม่รู้จักรักษาอะไรนะ มันเจริญจริง ๆ นะจิตนี้ มีความสงบแน่นปึ๊ง ๆ ไปที่ไหนความรู้นี้เด่น ๆ ที่นี้เราไม่รู้วิธีปฏิบัติ ความเพียรของเราเรียกว่าจะลืมหืมตัวไปก็ไม่ผิด ความเพียรของเราไม่สับสนไม่ต่อกันไป มันก็เสื่อมจนได้ ที่นี้มันเสื่อมลงแล้วทำอย่างไรให้เจริญมันก็ไม่เจริญ ที่มันเจริญแล้วเสื่อม ๆ อยู่นั่นเป็นเวลาปีกว่า ๆ นะ

เพียงเข้าได้บ้างไม่ได้บ้าง คือเข้าความสงบได้บ้างไม่ได้บ้างเท่านั้น เรายังออกหนีทันทีเลย แรงใหญ่ มันก็มีแต่เจริญกับเสื่อม ๆ แต่แล้วก็ไม่รู้จักรักษาปฏิบัติต่อมัน จนกระทั่งคิดอะไรมันก็หมดทางคิดแล้ว เลยมาสะดุดใจ เอ๊ จะเป็นเพราะเราไม่ได้บริกรรมนี้หรือยังไฉน จิตเราจะเปลอเพราะเราไม่มีคำบริกรรมกำกับใจนี่ก็อาจเป็นได้ พอหวนมาระลึกจุดนี้แล้ว ตั้งแต่นี้ต่อไปเราจะเอาคำบริกรรมกำกับ เราชอบพุทโธนะ นิสัยเราชอบพุทโธ แต่เรานิสัยจริงจังมากนะ ทำอะไรจริงทุกอย่าง

ที่นี้พอเรื่องความเสื่อมความเจริญเป็นมาเสียมากต่อมาก เจริญแล้วไม่ยากให้เสื่อมเท่าไร มันก็เสื่อมต่อหน้าต่อตาอยู่อย่างนั้นตลอดมา เราจึงได้มาแก้ไขใหม่ ที่มันเป็นอย่างนี้ก็คงจะเป็นเพราะเราขาดคำบริกรรมนั้นแหละมันถึงจะเสื่อมได้ ต่อนี้ไปเราจะไม่ให้มันเปลอจากคำบริกรรมเลย แล้วเราก็ออย่างนั้นด้วย เอ้า ที่นี้ปล่อย จิตจะเจริญจะเสื่อมไปไหนก็เจริญไปเสื่อมไป แต่คำบริกรรมนี้จะไม่ยอมปล่อย ไม่ยอมให้เปลอเลย เราก็จับคำบริกรรมนั้นตลอด ตื่นนอนขึ้นมาจนกระทั่งหลับไม่ให้มีเปลอเลย เทียว นั่นฟังซินะ ตั้งแต่ตื่นนอนขึ้นมาจนกระทั่งหลับไม่เปลอไปไหนได้เลย บังคับกันตลอด นั่นแหละหนักมากนะ

การบังคับสติไว้ไม่ให้เปลอเป็นของเล่นเมื่อไร บังคับอยู่ภายในใจ เดินจงกรมก็ดี นั่งก็ดี อิริยาบถใดก็ตามความเปลอนี้ไม่ให้มีเลย ที่นี้ความเพียรมันก็เลยตั้งไปโดยสม่ำเสมอ สุดท้ายจิตก็ค่อยสงบตัวเข้าไป ๆ จนกระทั่งมีความเจริญขึ้น เจริญขึ้นเรื่อย ๆ เราก็อปล่อยคำบริกรรมนั้น จนกระทั่งถึงจิตเวลาละเอียดเข้าไปจริง ๆ นี่ คำบริกรรมนี้หายไปได้นะ เป็นในเราเอง เวลาบริกรรมหนักเข้า ๆ จิตละเอียดลง ๆ ที่นี้

พอจิตละเอียดเต็มที่แล้วนั้นเรานึกคำบริกรรมไม่ออกเลย ไม่มี แต่ความรู้ไม่ละ ความรู้
นี้ละเอียดแล้ว นึกบริกรรมไม่ได้เลยเหมือนอย่างที่เรานึกแต่ก่อน นึกไม่ออกไม่มี

เหลือแต่ความรู้อย่างเดียว เกิดความสงสัย เอ้ นี่ทำไมคำบริกรรมที่เราเคย
บริกรรมมา คราวนี้หมดต่อหน้าต่อตาจะทำไป แต่สิ่งที่ไม่หมดคือความรู้ ความรู้
ละเอียด เอ้า หมดก็หมดไป บริกรรมไม่ได้ก็ไม่ต้องบริกรรม แต่จะไม่ให้ผลออกจากผู้รู้
อันนี้ ให้สติจ่ออยู่กับความรู้อีก สืบต่อกันไปกับคำบริกรรมที่หมดไป เหลือแต่ผู้รู้ เอ้า
สติจับเข้าไปหาผู้รู้ ทีนี้พอสมควรแล้วมันก็คลี่คลายออกมาความรู้อันนั้นนะ พอมันคลี่
คลายออกมาพอนึกบริกรรมได้ เอาบริกรรมเข้าไปเลย พุทโธ ๆ ติดเข้าอีก มันก็
บริกรรมได้อีก เวลามันละเอียดเข้าไปจริง ๆ ไปถึงจุดนั้นแล้วมันก็ปล่อย

ทีนี้เราก็รู้จักวิธีปฏิบัติ พอถึงจุดคำบริกรรมไม่มีแล้วก็ปล่อย แต่สติไม่ปล่อยกับ
จุดนั้น นานเข้า ๆ ก็เจริญขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงแน่นหนามั่นคง คำบริกรรมก็ค่อย
หายไปเอง เอาความรู้ที่เด่นชัดนั้นเป็นจุดตั้งของสติเลย สติจับอยู่กับจุดผู้รู้ผู้เด่น ๆ นั้น
คำบริกรรมก็ไม่เอาละทีนี้ มันหากปล่อยของมันเองรู้เอง เหลือแต่ความรู้เด่น เด่นขึ้น
เรื่อย ๆ จนแน่นหนามั่นคง จิตเป็นสมาธิเต็มตัว รู้

นี่ละวิธีบริกรรมภาวนา ให้พระลูกพระหลานทั้งหลายยึดไปปฏิบัติ อย่าทำสัก
แต่ว่าทำ บริกรรมบ้างไม่บริกรรมบ้าง ผลอบ้างไม่ผลอบ้าง เกลใตลใช้ไม่ได้นะ การ
ภาวนาต้องเอาจริงเอาจัง นี่ได้ทำมาอย่างนั้นด้วยความจริงจังทุกอย่าง จึงสอนได้แบบ
ไม่สะทกสะท้าน เพราะเราเคยดำเนินมาแล้ว นี่หมายถึงขั้นตั้งหลักตั้งฐานของจิตใจ
เบื้องต้น ต้องมีหนักในการบังคับสติไม่ให้ผลอกับคำบริกรรม ให้ติดแนบกันเป็นลำดับ

เมื่อจิตมีฐานมีความสงบเด่นดวงแล้ว สติให้ตั้งอยู่กับความสงบเด่นดวง คือรู้
เด่นดวงนั้น ไม่ผลอ สติเปลี่ยนเข้าไปอยู่จุดผู้รู้ไม่อยู่กับคำบริกรรม ต่อไปจิตก็แน่น
หนามั่นคงเข้าเรื่อย ๆ จนประหนึ่งว่าจิตนี้มันแน่นเข้า ความแน่นของมันนี้เหมือนหินนะ
เวลามันแน่นจริง ๆ อยู่ในหัวใจเราเนี่ย จะคิดเรื่องราวอะไรก็คิด แต่พอกำหนดมาทีนี้
ฐานแห่งความแน่นหนามั่นคงของจิตจะเด่นตัวตลอดเวลา นี่เรียกว่าสมาธิ จิตเป็นสมาธิ
แล้วทีนี้

พอจิตเป็นสมาธิ ทีนี้ออกทางด้านปัญญา เพราะจิตเป็นสมาธิจิตย่อมไม่หิวโหย
กับอารมณ์ต่าง ๆ ไม่อยากดูรูป ไม่อยากฟังเสียง ไม่อยากคิดปรุงเรื่องโลกเรื่องสงสาร
อะไรทั้งนั้น อยู่กับความสงบสบายนั้น เรียกว่าจิตอิมอารมณ์ ไม่อยากคิดอยากปรุงแต่ง
เรื่องอะไรเหมือนแต่ก่อน อยู่กับความสงบนี้ก็เย็นพอแล้ว นี่เรียกว่าจิตอิมอารมณ์ จิต
อิมตัวในอารมณ์ แล้วให้พาจิตที่สงบนี้ออกทางด้านปัญญา

ปัญญานี้แยบคายมากเป็นลำดับลำดับ ไม่ได้สิ้นสุด สมานี้เมื่อเวลาเต็มภูมิแล้ว เหมือนน้ำเต็มแก้ว จะทำให้เลยนั้นยังงักไม่เลย แน่นหนามั่นคงเต็มภูมิ ๆ อยู่แค่นั้น ก็ปีก็อยู่เท่านั้น ถ้าเราไม่ใช้ปัญญาเพื่อขยายความรู้นี้ให้ละเอียดสุขุมเข้าไป เพียงสมาธิเต็มภูมิแล้วอยู่เท่านั้นแหละ ไม่ออกนะ ให้เลยนั้นไม่เลย จึงต้องได้ใช้ปัญญาพิจารณา แยกธาตุแยกชั้น แยกสกลกายออก ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ กายของเรากายของเขา เทียบเคียงดู นี้เรียกว่าปัญญา พิจารณาเรื่องอสุภะอสุภัง ทุกข์ อนิจจัง อนตตา เต็มอยู่กับกายเรากายเขา เทียบเคียงกันได้ทุกสัต์ทุกส่วน จิตจะค่อยขยายตัวออกไปเรื่อย ๆ ปัญญาจะค่อยก้าวเดินออกไป

ที่นี้ปัญญาก้าวเดินไม่เหมือนสมาธินะ สมาธิเหมือนน้ำเต็มแก้ว ปัญญาเลยแก้ว ออกไปอีก ล้นแก้วไปได้สบาย ๆ สมาธิอยู่เพียงขอบปากแก้ว ถ้าเป็นน้ำก็อยู่ขอบปากแก้วไม่เลย แต่ปัญญาแล้วไม่เป็นอย่างนั้น เลยขอบปากแก้วออกไปอีก ตามแต่กิเลสประเภทใดซึ่งเป็นเหมือนกับเชื้อไฟ มีมากมีน้อยเท่าไร สติปัญญาคือไฟจะลุกลามไหม้ไปเผาไปเรื่อย ๆ ที่นี้ความรู้ก็จะละเอียดล่อสุขุมขึ้นไปโดยลำดับ ความแยบคายของปัญญาก็ยิ่งแยบคาย ละเอียดล่อคล่องตัวไปเป็นลำดับ โดยอาศัยการพิจารณาเป็นพื้นฐานอยู่ตลอดเวลา

จะสงบบ้างในเวลาเข้าสมาธิเรียกว่าพักงาน เวลาเข้าสมาธิก็ให้มี ถ้าปล่อยให้ปัญญาพิจารณาด้วยความเพลินของตัวเองมีนะ เวลาปัญญาได้เพลินแล้วจะไม่สนใจกับทางสมาธิ จะมีแต่เพลินการแก้การไขการถอดถอนกิเลสเป็นลำดับลำดับไป เรียกว่าเพลินในงาน ผลของงาน เลยลืมหักผ่อนหย่อนตัวก็เสียทางนี้

เมื่อจิตใจของเราเห็นดีเห็นชอบเมื่อล้าด้วยการพิจารณาทางด้านปัญญา แล้วก็ให้พักสมาธิ สงบอารมณ์อยู่ในสมาธิ ไม่ต้องคิดต้องปรุงเรื่องปัญญาใด ๆ ทั้งนั้น นี้เรียกว่าดำเนินงานพอดีพอดี พอจิตรวมเข้าสู่สมาธิแล้วจิตมีกำลัง ออกจากสมาธิแล้วควรแก่การงานคือทางด้านปัญญาอีกต่อไป แล้วพิจารณาต่อไป เป็นอย่างนั้นนะ

ปัญญานี้ถ้าลงได้เห็นเหตุเห็นผลแล้วยังงักก็ถอยไม่ได้ สภาวะธรรมทั้งหลายที่เป็นเรื่องของกิเลส ๆ นั้นจะเป็นเหมือนเชื้อไฟ ปัญญาจะเผาไหม้ไปเป็นลำดับลำดับ ๆ ขาดไปเรื่อย ๆ กิเลสตัวใดขาดออกไปยังงักเห็นชัดด้วยทางปัญญา เพียงสมาธิฆ่ากิเลสไม่ได้ เพียงสงบอารมณ์สงบกิเลส ไม่ใช่ประเภทฆ่ากิเลสเหมือนปัญญา ปัญญาต่างหากฆ่ากิเลส เวลาก้าวเข้าแล้วจะฆ่ากิเลสเป็นลำดับ กิเลสตัวใดค่อยหลุดลอยไปก็รู้ ๆ เป็นลำดับ

ที่นี้ปัญญาเริ่มก้าวเดิน เริ่มเห็นผลของการพิจารณาตัวเองแล้วจะเพลินในความเพียรต่อไป ไม่ค่อยจะพักผ่อน ความเพียรจะเป็นไปเอง หมุนตัวไปเอง ๆ ตลอดเวลา

จากนั้นก็กลายเป็นธรรมชาติ เป็นปัญญาอัตโนมัติหมุนฆ่ากิเลสโดยลำพังตัวเอง ไม่ต้องปีบต้องบังคับเหมือนแต่ก่อนแล้ว พวกกันจำเอานะพวกปฏิบัติพระกรรมฐานเรา นี่แสดงให้ฟังด้วยความถูกต้องไม่สงสัย เพราะเราได้ดำเนินมาแล้วอย่างนี้โดยสมบูรณ์

พอถึงธรรมชั้นปัญญาออกก้าวเดินแล้วนั้น กิเลสจะเริ่มหมอบนะ แต่ก่อนกิเลสออกเพ่นพ่าน ๆ สติปัญญานี้ตั้งไม่ทัน ถูกมันปิดที่เดียวตกห้าทวีป พอสติปัญญานี้ได้ก้าวออกแล้วกิเลสจะค่อยหมอบไปแหละ ได้ค่อยเชื่อมต่อคั่นกันตลอดไปเรื่อย ฆ่าไปเรื่อย ๆ ที่นี้สติปัญญาก็เหมือนไฟ สิ่งทั้งหลายที่ควรพิจารณาเหล่านั้นก็เป็นเหมือนเชื้อไฟมันไหม้ไปโดยลำดับ ฆ่ากิเลสไปโดยลำดับลำดับ ขึ้นนี้แล้วเรียกว่าสติปัญญาอัตโนมัติทำงานด้วยตัวเอง แก๊ซถอดถอนกิเลสไปโดยลำพังตัวเอง แล้วช่องทางที่จะถึงความหลุดพ้นนั้น เปิดกว้างออกไป ๆ ทุกข์ทั้งหลายที่เคยเป็นมาเห็นโทษมันหนักเข้าไปเรื่อย ๆ เห็นคุณของความหลุดพ้นหนักเข้า ๆ ที่นี้สติปัญญาก็หมุนตัวเป็นเกลียวไปเลย นี่เรียกว่าปัญญาออกทำงาน ให้พากันจำเอาไว้

ถึงขั้นสติปัญญาออกทำงานแล้ว ทางพ้นทุกข์นี้จะเบิกกว้างออกไป ๆ ประหนึ่งว่านิพพานนี้อยู่ชั่วเอี่ยม มันขยับใส่กันเรื่อยไม่มีถอย นี่เรียกว่าความเพียรกล้า ได้รั้งเอาไว้ไม่ถ่วงมันจะเลยเถิดในการพิจารณา ได้รั้งเอาไว้ รั้งเข้าสู่สมาธิหรือพักผ่อนนอนหลับ เวลามันเพลินจริง ๆ มันไม่ได้นอนนะ เราจะให้สติปัญญานี้พักตัวพอนอนได้ ไม่มีทางจะหมุนตลอดเลย ฆ่ากิเลส เพลินฆ่ากิเลสไปโดยลำดับลำดับ จึงต้องได้รั้งเอาไว้ให้พักผ่อน ถึงเวลานอนแล้วให้นอน ถ้าหากว่าเราไม่พักให้มันจะไม่ยอมนอน สว่างก็สว่างไปเฉย ๆ ทำงานตลอด แก๊ซกิเลสตลอดไปเรื่อย ๆ ไปเลย นี่เรียกว่าสติปัญญาทำงานโดยอัตโนมัติ จึงต้องได้รั้งเอาไว้ให้พักผ่อนนอนหลับ พักผ่อนทางสมาธิ พักผ่อนนอนหลับ จากนั้นก็ก้าวทางด้านปัญญา

ปัญญานี้จะพุ่ง ๆ ยิ่งกิเลสละเอียดเข้าเท่าไร สติปัญญานี้ยิ่งละเอียดแหลมคม ไม่เคยคาดเคยคิดหากู้หากเห็นในหัวใจตัวเอง นั่นละที่นี้ความหมุนเพื่อความหลุดพ้น ไม่ต้องมีใครบอก หากเป็นไปเอง ๆ นี่คือการพิจารณาทางด้านปัญญาให้พากันจำเอา ปัญญาขั้นนี้จะไม่มีหยุด จะถึงขั้นมหาสติมหาปัญญาคำว่าผลอไม่มี หากเป็นหลักธรรมชาติของมันเอง คำว่าผลอสติตั้งอย่างนี้ไม่มีเลย สติปัญญาเป็นอันเดียวกันหมุนเป็นเกลียวเดียวกันไปเลย นี่ถึงขั้นรวมตัวที่จะสังหารกิเลสประเภทต่าง ๆ ส่วนละเอียดนั้น ละ เข้าไปโดยลำดับ ๆ ด้วยสติปัญญาที่เกรียงไกรที่แหลมคม

เรื่องทำงานของสติปัญญานี้ ถ้ากิเลสยังไม่สิ้นไม่สุดขาดสะบั้นไปเมื่อไรแล้วจะไม่มีความหยุด เจ้าของต้องรู้จักประมาณเอง คือถ้าหากว่าเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าทางร่างกายของเรา เพราะไม่ได้หลับได้นอน บางคืนสองคืนสามคืนมันไม่ยอมนอน แต่ทำงานไม่

หยุดมันก็เห็นเหนื่อยเมื่อยล้าทางสังขารร่างกายเรา ใจเราก็เหนื่อยเพราะปัญญาทำงาน จึงต้องได้พัก บังคับให้พัก มันไม่ยากนอนก็บังคับให้นอน เวลาจะนอนก็บังคับในสมาธิด้วยคำบริกรรม

เช่น เราเคยกำหนดพุทโธ เวลานั้นเราจะพักจิตของเราให้เข้าสู่ความสงบหรือนอนหลับ เราต้องบังคับสติกับคำบริกรรมนั้นให้ติดกับใจ เหมือนเราเริ่มภavanaเบื้องต้น ไม่งั้นมันจะโดดออกไปทำงาน มันเพลินในงานเกินกว่าที่จะมาพักอยู่ในสมาธินี้ เพราะมันเห็นผลของงาน จึงต้องได้ใช้คำบริกรรมพักจิตให้สงบ จากนั้นบางทีก็หลับได้เวลาจิตสงบเข้าไป ๆ แล้วก็หลับได้ ถ้าไม่หลับก็อยู่ในความสงบแนว ถอนออกมาจากนั้นเรื่องปัญญาไม่ต้องบอก พอเราปล่อยมือนี้ผึ้งเลยทันที ปัญญาอยากจะทำออกอยู่แล้วที่ว่าบังคับไม่อยู่ก็คืออยากออกทำงานนั่นเอง ไม่ใช่เพลิดเพลิดไปที่ไหน จะออกแกก็เลส จึงต้องให้พิจารณา

ผู้ปฏิบัติทั้งหลายให้กำหนดตามที่อธิบายให้ฟังนี้ เรื่องการพิจารณาภายในสำคัญมากนะ เอาให้ແหลกเอาให้ชำนาญ การพิจารณาภายในชำนาญเท่าไรสติปัญญานี้ยิ่งผาดโผนโจนทะยาน ภายในนี้เป็นสำคัญมากที่สุดในบรรดาการพิจารณา พิจารณาร่างภายในสำคัญมากที่สุด ให้เน้นหนักจุดนี้ให้มาก ชั้นนี้เป็นขั้นหยาบต้องได้ทำงานกันอย่างหนัก กิเลสประเภทต่าง ๆ รวมอยู่ที่ภายในหมดไม่อยู่ที่ไหน พอพิจารณาร่างกายหมดปัญหาไปแล้ว เรื่องอะไรก็ยุบยอบไปหมด ตัวออกสนามจริง ๆ คือร่างกาย กิเลสอยู่กับร่างกาย กามกิเลสก็อยู่ตรงนี้เองให้จำเอาเสีย

เวลาผ่านไปแล้วมันเหมือนไม่มีอะไรนะโลกอันนี้นะ มันว่างมันเปล่าไปโดยลำดับ ความดูดดื่มของจิตก็ไม่เป็นการรบกวนตัวเองมากไปเหมือนขั้นนี้นะ หากเพลินไปในความเพียร ดูดดื่มไปเรื่อยเพลินไปเรื่อย ดูดดื่มไปเรื่อย ไม่มีอะไรทวนใจให้สะทกสะท้านหรือให้เป็นความทุกข์มากกว่าเรื่องร่างกาย ให้พิจารณาให้มากนะ ใครนักภavanaพิจารณาภายในมาก ผู้นั้นละจะเป็นผู้ที่แก้กิเลสได้เป็นลำดับลำดับ ถ้าใครไม่สนใจในจุดนี้ไม่มีความหมายนะ ภavanaไม่ได้เรื่อง ให้จำเอาไว้คำนี้นะ

ท่านจึงสอน เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ นั้นละจุดใหญ่อยู่ตรงนั้น ให้พิจารณาตรงนั้น เลยนี้แล้วไม่ต้องบอกเรื่องความเพียร ที่จะหมუნตัวไปเพื่อความพ้นทุกข์นี้หมუნไปเองเป็นอัตโนมัติ ตรงนี้ละตรงร้ายแรงตรงหนักมากที่สุดคือตรงนี้ ให้เน้นหนักในจุดนี้ให้มาก พอผ่านไปไปแล้วเป็นที่แน่ใจแล้ว ถึงจะยังไม่พ้นทุกข์เพราะกิเลสยังมีอยู่ก็แน่ใจว่าจะพ้นอยู่นั้นแหละ ประหนึ่งว่านิพพานอยู่ชั่วเอี่ยม ๆ เรื่อยไป จับกันหวุดหวิด ๆ ไปเรื่อย ๆ พอผ่านไปอันนี้ไปแล้ว แน่ ๆ ให้พากันปฏิบัติอย่างนี้

เวลานี้ครูบาอาจารย์ที่จะแนะนำทางด้านจิตตภาวนาโดยความถูกต้องไม่ค่อยมีนะ นี่ไม่ได้ວວວนะ นี่ไม่สะทกสะท้าน สิ่งเหล่านี้ผ่านมามาหมดแล้ว การแนะนำสั่งสอนจึงอาจหาญชาญชัยทุกด้านทุกทางแห่งธรรมทั้งหลาย เกี่ยวกับเรื่องการถอดถอนกิเลสนี้ไม่จนว่่วงนเลย เพราะผ่านมามาหมดแล้ว ความรู้ในหัวใจนี้มันครอบโลกธาตุแล้ว จะเอาอะไรมาอับมาจน มันอับจนอยู่ที่กิเลสบีบหัวใจเท่านั้น พุดให้มันชัดเจนอย่างนี้ละ เราอย่าเข้าใจว่าอะไรมาบีบบังคับหัวใจให้อับให้จนให้โง่งงเอาแต่ตุน มีแต่เรื่องกิเลสทั้งนั้น พอกิเลสได้เปิดออกหมดแล้วไม่มีอับมีจน โลงไปหมด โลกธาตุนี้ว่างเปล่าไปหมด

ดังที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่โมฆราชมาณพว่า

สุญญโต โลกั อเวกขสุสุ โฆฆราช สทา สโต

อตตานุทิกฺขุญฺญิ อูหฺจฺจ เหว มจฺจตุตโร สียา

เอว โลกั อเวกขนฺตัม มจฺจุราชา น ปสฺสตี

ดูก่อนโมฆราช เธอจะมีสติทุกเมื่อ พิจารณาโลกนี้เป็นของสูญเปล่าว่างเปล่า ถอนอิตตานุทิกฺขุญฺญิที่สำคัญว่าเป็นตนเป็นตัวเป็นเราเป็นเขาเสีย จะข้ามพ้นพญามัจจุราชไปได้ พญามัจจุราชจะมองไม่เห็นผู้พิจารณาโลกนี้ว่าเป็นของว่างเปล่าอยู่อย่างนี้ นั่นแปลออก

คือจิตเวลาผ่านไปออกไปแล้วมันว่างหมดเลย ต้นไม้ ภูเขา ดินฟ้าอากาศ หนาแน่นขนาดไหน จิตทะลุไปหมด ท่านจึงเรียกว่า สุญญโต โลกั อเวกขสุสุ คือมันว่างเปล่าไปหมด ไม่มีอะไรมาติดมาข้องมาคาภายในใจ มีกิเลสอย่างเดียวเท่านั้นบีบบังคับจิตใจ ติดที่หัวใจ ติดที่ติดกิเลส คากี้คากิเลส พอกิเลสขาดสะบั้นลงไปแล้วไม่มีติดมีข้องมีคากี้บอะไร นั่นละจึงเรียกว่าโลกว่างเปล่า แล้วจิตไม่มีขอบเขตแห่งความรู้ของตน

ก็กิเลสเท่านั้นเป็นผู้ปักปันเขตแดนเอาไว้ว่ามีขนาดนั้นมีขนาดนี้ ความรู้ลึกตื้นหยาบละเอียดขนาดนั้นขนาดนี้ เป็นเรื่องของกิเลสปักปันเขตแดนให้จิตอยู่ในขอบเขตนั้น ไม้ให้เลยนั้นไป พอกิเลสขาดสะบั้นลงไปจากใจหมดแล้ว จิตนี้ครอบโลกธาตุฟังซิ นะ ความรู้นี้ครอบโลกธาตุ ไม่มีอะไรมาเป็นฝั่งเป็นฝากัดกันบังคับไว้ เหมือนกิเลสที่มันเป็นตัวการสำคัญบีบบังคับเอาไว้เลย นั่นละจิตของผู้พ้นแล้วจึงไม่มีอะไรจนตรอกจนมุม ว่างเปล่าไปหมด

อ้าว เทวดาก็สอนได้อย่่าวว่าแต่มนุษย์เรานี้เลย พรหมโลกท้าวมหาพรหมก็สอนได้ ธรรมนี้เหนือท้าวมหาพรหม เทวดาชั้นไตรภูมิใดสอนได้ทั้งนั้น เพราะธรรมนี้เหนือทุกชั้นทุกภูมิแล้ว แล้วเหตุใดจะมาสอนมนุษย์ไม่ได้ เหตุใดจะมาติดปัญหาของกิเลสแห่งมนุษย์ที่อยู่ในหัวใจมนุษย์ ไม่ติด ไม่มีอะไรติด นอกจากว่าควรจะพูดหนักเบา มากน้อยเพียงไร สำหรับผู้มาศึกษาอบรมได้รับประโยชน์ตามกำลังของตนเท่านั้น ธรรมะจะ

ออกพอดิบพอดีกับกำลังของผู้มารับมาฟัง หากว่าไม่ควรจะได้รับประโยชน์ ธรรมะเหล่านั้นก็ไม่เกิดประโยชน์อะไรในการแสดง จึงเหมือนไม่มี ท่านไม่แสดงเสีย จะแสดงเฉพาะที่เหมาะสมกับผู้มาศึกษาอบรมเท่านั้นว่ามีกำลังมากน้อยเพียงไร ถ้าเช่นนั้นก็สอนไม่ได้ไม่เกิดประโยชน์

เช่น เขามาเรียน ก.ไก่ ก.กา เราจะสอนปริญาตรี ปริญาโท เอก ให้เด็กอย่างนั้นเข้ากันไม่ได้นะ ชั้นใดภูมิใดที่ควรจะสอนตามชั้นภูมิของผู้มาศึกษา มันหากเป็นความพอเหมาะพอดีของครูของอาจารย์นั้นแลที่จะสอนได้ นี่ละพากันจำเอา เรื่องความรู้ที่ไม่มีคำว่าอัดอั้นตันใจ มีขอบมีเขต แม้น้ำมหาสมุทรจะกว้างแสนกว้าง ลึกแสนลึก มันก็มีฝั่งของมัน ฝั่งโน้นฝั่งนี้ ความลึกตื้นขนาดไหนก็วัดได้ว่ามันลึกเท่านั้นเท่านั้น แต่ความรู้ของจิตที่หลุดพ้นจากกิเลสโดยประการทั้งปวงแล้วนี้ ครอบโลกธาตุเลย ไม่มีฝั่งมีฝา ไม่มีเขตมีแดน เพราะเลยสมมุติไปหมดโดยประการทั้งปวงแล้ว

ท่านไม่ติดท่านเสียเอง ไม่ติดตัวเองด้วยกิเลสเสียอย่างเดียวไม่ติดอะไรในโลก อันนี้ มันติดตัวเองเท่านั้นแหละ ถ้าไม่ติดตัวเองเสียอย่างเดียวไม่ติดอะไรทั้งนั้นในโลกธาตุนี้ นี่ละจิตเวลาพ้นแล้วเป็นอย่างนั้น ไม่มีอะไรมาบีบบังคับได้เลย โลงไปหมด นี่ละผลแห่งการอบรมจิตใจ

เวลาถูกบีบบังคับนี้บีบนี้คับแคบตีบตันที่สุดไม่มีอะไรเกินใจที่กิเลสบีบบังคับนะ กิเลสหนาเท่าไรมันยิ่งบีบบังคับให้ตีบให้ตันอั้นอึด เห็นชั่วเป็นดี เห็นดีเป็นชั่วไปหมด พลิกแพลงเปลี่ยนแปลงไปหมด ถ้างามมันสว่างแล้วเห็นตามความจริงไปหมด ไม่ฝืนความจริง แต่กิเลสนี้ฝืนตลอด ถ้าตีบบอกว่าไม่ตีเสีย ไม่ตีบอกว่าตีเสีย นี่เรื่องของกิเลสปลอมตลอดหลอกตลอด ถ้าเป็นธรรมของจริงแล้วพูดตามหลักความจริง รู้ยังไงแสดงมาอย่างนั้น ๆ

อย่างพระพุทธเจ้าท่านทรงแสดงให้เราได้ยินได้ฟังทุกวันนี้ เป็นของเล็กน้อยเมื่อไร เป็นของสด ๆ ร้อน ๆ มีมาตั้งกัปตั้งกัลป์ว่า บาป บุญ นรก สวรรค์ นิพพาน เปเรตตี ประเภทต่าง ๆ มีมาประจำโลกสมมุตินี้ก็กัปก็กัลป์แล้ว เราจะโยกย้ายเปลี่ยนแปลงหรือลบล้างสิ่งเหล่านี้ให้เป็นอย่างไรได้ละ ก็เมื่อมันเป็นมาอย่างนี้ตั้งกัปตั้งกัลป์แล้ว แม้แต่พระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรม ก็มาทรงเห็นทรงรู้อะไรเหล่านี้ ไม่มีพระพุทธเจ้าพระองค์ใดมาลบล้างสิ่งเหล่านี้ไม่ให้มี มันมียังไงก็ต้องสอนตามที่มีที่เป็นที่รู้ที่เห็นนั้นเท่านั้น จะไปลบล้างมันไม่ได้

เช่น นรก มีมาตั้งแต่พระพุทธเจ้ายังไม่มาตรัสรู้ ตรัสรู้แล้วจะไปลบนรกได้อย่างไร ก็มันมีมาตั้งแต่เมื่อไร เราอย่าไปอาจหาญไปลบล้างนะว่านรกไม่มีถ้าไม่ยากถูกเผาทั้งเป็น ให้ระวังให้ตื่น บาป บุญ นรก สวรรค์ เป็นศาสดาองค์เอกทั้งนั้นสอนแบบเดียว

กันหมด ไม่มีใครลบล้าง ไม่มีใครแก้ไขตัดแปลงให้เป็นอย่างอื่นได้ เพราะสิ่งเหล่านั้น พอเหมาะพอดีกับความเป็นจริงของมันอยู่แล้ว ท่านก็สอนตามหลักความเป็นจริงนั้น ให้พากันปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า เราจะมีฝั่งมีฝามีเขตมีแดนมี ที่ยึดที่เกาะ ถ้าหากไม่มีธรรมเป็นที่ยึดของใจแล้ว โลกนี้ โอ้ย ไหว่คว่ำไปเท่าไรก็จมไป ทั้งนี้ ไม่มีที่ยึดที่เกาะได้เลยนอกจากธรรมเท่านั้น จึงให้พากันยึดธรรมเป็นหลักใจไว้

ไปที่ไหนอย่าลืมพุทโธ หรืออัมโม หรือสังโฆ การทำบุญให้ทานอย่าปล่อยอย่าง วาง นี่คือการยึดของหัวใจเรา เจริญเมตตาภาวนา นี่คือการเครื่องยึดของหัวใจ อย่า ปล่อยอย่างวาง หลักใหญ่ของหัวใจอยู่ตรงนี้ อย่าเร่ง ๆ ร้อน ๆ ไหวโน้นคว้านี้ คว้าน้ำ เหลวทั้งนั้นละ มหาเศรษฐีตายจมนรกมีจำนวนน้อยเมื่อไร ไม่ได้น้อยนะ คือไหว่คว่ำ หาสิ่งที่ไร้สาระ เอามาสำคัญว่าเป็นของเรา เป็นสมบัติของเรา ตายแล้วไม่ได้เป็น ตั้งแต่ ร่างกายเจ้าของมันก็ยังพัง จะให้สมบัติเหล่านั้นมาเป็นของเจ้าของได้อย่างไร ก็ต้องพัง แบบเดียวกันกับเรา ไม่มีอะไรคว่ำก็เลยลงนรกปึ้งเลย นั่น ถ้ามีธรรมเป็นเครื่องยึดแล้ว ไม่ลง

เพราะฉะนั้นจึงให้พากันสร้างหลักใจไว้ให้ดี อย่าปล่อยอย่างวาง หลวงตานี้เป็น ห่วงจริง ๆ ไปเทศน์ที่ไหนไม่เว้นเรื่องที่ยึดคือหลักใจ ต้องได้เทศน์เน้นหนักตลอดเวลา พอมองดูแล้ว โห มันจะดูไม่ได้มันจะว่ายังไง ไม่ได้โอ้อวดนะ บางครั้งเรายังพูดได้ กับบรรดาลูกศิษย์ลูกหาที่ใกล้เคียงกัน เรายังพูดได้เต็มปากเลย เพราะความรู้นั้นรู้เต็ม หัวใจจะไม่ให้พูดได้อย่างไร นอกจากไม่พูดเฉย ๆ รู้ก็รู้ไปอย่างนั้น ปล่อยไว้เหมือนไม่รู้ไม่ ชู้ ผ่านไปเสียแบบหุนหันตกตาบอดไปเสีย ที่นี้บางทีมันค้นพินนี้ก็ออกบ้างละซิ ค้นพินคือ ให้พูดเสียบ้างเถอะว้างั้น

เช่น มีแต่เราดูหัวใจโลกอย่างเดียว ดูเสียจนเบื่อจนเอือมจนระอา เราอยากให้ โลกมาดูหัวใจเราบ้างเป็นยังไง คือเอามาเทียบกันดู ว้าง้เลย ที่มันเป็นอยู่เวลานี้ว้างั้น เลยกับหัวใจโลกต่างกันยังไง นี่ละบางครั้งพูดเหมือนกันนะ พูดตามหลักความจริงไม่ได้ โอ้อ้ออวด ถึงไม่พูดหลักความจริงก็รู้เห็นกันอยู่อย่างนี้ พูดออกมาแล้วก็จริงจริง อยู่ที่นี่ ไม่มีคำว่าได้ว่าเสียสำหรับเราเอง จะมีได้มีเสียเฉพาะผู้ที่ฟัง คนที่เขาไม่เชื่อตาม หลักความจริงเขาก็จะถูกเหยียดหยาม หว่าโอ้อ้ออวด นั่นก็สร้างพินสร้างไฟเผาตัวเอง นี้ เรียกว่าเสียเพราะการฟัง ผู้ที่มีความเชื่อเคารพนับถือปฏิบัติตามนั้น ผู้นั้นก็เป็นกุศล ธรรมสิริมงคลแก่ตัวเอง เพราะฉะนั้นการพูดออกไปจึงมีได้ทั้งทางได้ทางเสีย ถ้าไม่พูด ก็ไม่มีได้มีเสีย สำหรับผู้ที่พูดนั้นพูดก็ตามไม่พูดก็ตาม ธรรมชาติที่รู้ที่เห็นเป็นอยู่ที่นี่ไม่มี คำว่าได้ว่าเสีย คงเส้นคงวาอยู่อย่างนั้น

นี่เราหวังจริง ๆ นะ ชาวพุทธเรานี้จะไม่มีอะไรเป็นที่ยึดที่เกาะในหัวใจเลยนะ มันไขว่มันคว่ำลม ๆ แล้ง ๆ ทาสาระไม่ได้ ถือว่ามาเป็นสาระ ได้เงินบาทหนึ่งขึ้นมาก็ว่าเป็นของตนเสีย ไปเป็นเปรตเป็นเส้นเกาะอยู่นั้นเสีย มีतिकกรมบ้านช่องสมบัติเงินทอง ข้าวของมากน้อย จิตก็ไปเกาะนั้นเสีย ๆ เวลาตายถ้าบาปไม่หนักมากก็ไปเป็นเปรตเป็นผีเฝ้าสมบัติเหล่านั้น แต่สร้างบุญสร้างกุศลไม่เกาะนะ พาไปเลย พวกจำเอนนะ ของเหล่านั้นเป็นของอาศัยชั่วคราวเวลา ส่วนบุญกุศลธรรมทั้งหลายนี้เป็นที่พึ่งเป็นพึ่งตายไปได้จริง ๆ ให้พากันยึดกันเกาะนะ

นี่เราหวังจริง ๆ นะ การเทศน์จึงได้เปิดหัวอกให้พี่น้องทั้งหลายฟัง วันนั้นก็เปิดเพราะระยะนี้เป็นระยะที่ช่วยชาติบ้านเมือง จึงต้องได้เปิดปุมหลังให้พี่น้องชาวไทยทั้งหลายได้ทราบทั่วถึงกัน ทั้ง ๆ ที่รู้มานานสักเท่าไรแล้ว แต่ก่อนเหมือนไม่รู้ไม่เห็น เพราะไม่เคยพูดอย่างนี้ ใครมาศึกษาอบรมกับเรา เราก็ดสอนไปตามชั้นภูมิของผู้จะรับได้มากน้อยเพียงไรเท่านั้น แต่เราไม่เคยบอกว่าเรารู้เช่นนั้นเห็นอย่างนี้ ที่มาเปิดก็ปี ๒๕๔๑ ซึ่งเป็นปีช่วยบ้านเมืองนี้เอง จึงได้เปิดปุมหลังให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบ ไม่ใช่เปิดเพื่ออวดนะ เปิดปุมหลังให้ทราบว่า การที่มานำพี่น้องทั้งหลายนี้ มาด้วยแบบเหตุ ผลกลไกอะไร หรือแบบหัวชนฝาออกมา

นี่เราไม่ได้ออกมาด้วยแบบหัวชนฝานะ ก่อนที่จะมาเป็นผู้นำพี่น้องทั้งหลายเรา เชื่อตัวเราเองร้อยเปอร์เซ็นต์แล้ว เพราะการปฏิบัติและผลแห่งการปฏิบัติเต็มหัวใจเราแล้ว เราจึงมานำพี่น้องทั้งหลาย จึงได้เปิดปุมหลังให้ฟังอย่างนี้ ใครจะเชื่อหรือไม่เชื่อมั่นก็กรรมของสัตว์เท่านั้นเอง เราไม่ได้มีได้มีเสียจากการเปิดออกมาหรือไม่เปิดออกมานี้สองปีนี่เปิด พูดอย่างชัดเจนเลย มันประจักษ์อยู่ในหัวใจ แม้พระพุทธเจ้าประทับอยู่ข้างหน้านี้ก็ไม่ทูลถามท่าน ถามท่านหาอะไร ก็รู้ที่อยู่อยู่ด้วยกันก็จะไปถามกันหาอะไร เพราะของอันเดียวกัน รู้อย่างเดียวกัน เห็นอย่างเดียวกัน ไปถามกันหาอะไร นี่ละที่ท่านไม่ถามกัน องค์ใดไปเจอเข้าแล้วหายสงสัยทันที ๆ เพราะเป็นของอันเดียวกัน รู้อย่างเดียวกัน เห็นอย่างเดียวกัน

ยกตัวอย่างเช่น นี้ ใครมองมาก็เห็นอย่างเดียวกันรู้อย่างเดียวกัน ถามกันหาอะไร ว่านี่ภูเขาหรือ ภูเขาหรือกระโถนก็รู้กันอยู่ที่นี่ใช้ไหมละ ก็เห็นด้วยกันนี้ไปถามกันหาอะไร นั่นก็เหมือนกัน ธรรมทั้งหลายประเภทใดชั้นใดภูมิใดมันประจักษ์ ๆ อยู่อย่างนี้ แล้วจะถามกันหาอะไร พระพุทธเจ้าท่านสอนว่า สนฺทิกฺขุจิกฺโก ให้ปฏิบัติ รู้ด้วยตนเอง นั้นแลจะไม่ต้องถามใคร คือพระพุทธเจ้าสอนให้ปฏิบัติ เพื่อให้เจ้าของรู้เองเห็นเอง ชี้ทางบอกเข้าไป เอ้า ให้ไปช่งนี้ให้ไปดู ๆ เมื่อเข้าไปตามช่งนั้นแล้วไปเจอไปเห็นแล้วก็หายสงสัย อ้อ ๆ ทันทีเลย

นี่ครูบาอาจารย์ที่จะให้การแนะนำสั่งสอน ด้วยความถูกต้องแม่นยำหายสงสัยในแนวทางดำเนินนี้ จะไม่ค่อยมีนะ นี่ละที่ว่าวิตกวิจารณ์มาก เพราะเราแก่งไปทุกวัน ๆ ผู้ที่จะสืบหน่อต่อแขนงออกไปในธรรมทั้งหลายทางภาคปฏิบัตินี้ นับว่าร้อยหรือลงทุกวัน ๆ จึงทำให้วิตกวิจารณ์ห่วงใยประชาชน เพื่อนฝูง พระเณร จึงต้องได้แนะนำเต็มกำลังความสามารถในโอกาสที่พอทำได้ นี่ก็สอนอย่างนี้แหละ เช่นเวลานี้ก็ไม่มีโอกาสที่จะได้สอนก็สอนให้ฟังอย่างนี้ สอนให้ได้ยินได้ฟังทั่วถึงกัน ด้วยความไม่สงสัยในสิ่งใด เราสอนออกมานี้ก็หลุดจากหัวใจเราสอน ไม่ได้ไปลู่ไปคลำตามตำรับตำรานะ

เรียนเราก็เคยเรียน เรียนตามตำรับตำราเราก็เคยเรียน เรียนด้วยความจำมากกับรู้ด้วยความจริงในหัวใจเราแตกต่างกันมาก ไม่ได้เหมือนกัน เรียนในตำรับตำรา ตั้งแต่บาป บุญ นรก สวรรค์ พรหมโลก นิพพาน มีหรือไม่มีมันสงสัยไปตลอด ไม่มีอะไรเป็นหลักเป็นเกณฑ์พอที่จะยึดเหนี่ยวเกี่ยวเกาะความจำของตนนั้นได้เลย เรียนไปถึงไหน ความสงสัยตามต้อนไปเรื่อย ๆ ว่าบาปมี มีหรือไม่มีนะ จนกระทั่งนรก สวรรค์ มีหรือไม่มีนะ ท่านบอกไว้ด้วยของมืออยู่อย่างนั้น แต่เวลาเราเรียนไปแล้วมันกลับสงสัย กิเลสไปบล้างว่ามีหรือไม่มีนะ

ทั้ง ๆ ที่ท่านสอนในสิ่งที่มีนั้นด้วยความรู้ความเห็นของท่านแล้ว แต่เวลาเราตาบอดมีแต่ความจำเฉย ๆ เอ้ นรกมีหรือไม่มีนะ ที่นี้เวลาปฏิบัติมันจำเข้าไป ๆ มันก็เหมือนกับว่าท่านชี้เข้าไป ๆ ให้อู้อู้ออ อ้อ ๆ เรื่อย อ้อเรื่อยไปเลย นี่ละความจริงที่รู้ขึ้นภายในใจกับความจำที่จำมาจากตำรามันต่างกัน จำมาจากตำรานี้มันไม่ได้ละกิเลสตัวไหนได้ เราก็เรียนมาแล้วเราไม่เคยละกิเลสตัวไหนได้ แต่เวลาภาคปฏิบัติรู้ขึ้นมาตรงไหนละกิเลสเป็นลำดับลำดับมา อย่างน้อยติกิเลสให้สงบลงไป มากกว่านั้นฆ่ากิเลสเป็นลำดับด้วยการรู้จริงเห็นจริง รู้ด้วยความจำเป็นอย่างหนึ่ง รู้ด้วยความจริงจากภาคปฏิบัติของตัวเองเป็นอย่างหนึ่ง มันต่างกันอย่างนี้

ที่นำมาสอนนี้เราไม่ได้นำเอาปริยัติมาสอนนะ ปริยัติเราก็สอนมาเหมือนกัน เราบอกตรง ๆ เลยสารภาพตรง ๆ เลยว่าเราสงสัยตลอด เราไม่เคยมีอะไรติดเนื้อติดตัวเป็นที่ฝากเป็นฝากตายกับความจำของตัวเองได้เลยว่า แน่ใจว่ามีอย่างนั้น ว่านรก สวรรค์ นิพพาน มี มันก็จำได้เฉย ๆ ความสงสัยมันก็คือปลานไปตาม พอไปเจอตัวจริงเข้าตรงไหน ความสงสัยหายทันที ๆ มีแต่ อ้อ ๆ เรื่อย นั่นมันต่างกันนะ นี่ละความจำกับความจริง ความจริงคือปฏิบัติด้วยตัวเอง รู้จริงเห็นจริงในสิ่งที่มีที่เป็น หายสงสัย แต่ความจำจำได้เฉย ๆ จำได้แต่ชื่อ ไม่เห็นตัวจริงมันก็สงสัยวันยังค่ำ

เช่นอย่างวัดนี้นะ เราเรียนว่าวัดนี้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้มันก็ยังสงสัย แม้จะไม่ถึงขนาดลบล้างว่าวัดนี้ไม่มีก็ตาม เอ้ วัดนี้จะตั้งอยู่ที่ไหนนา มีลักษณะยังไงนะ วาดภาพลอกตัว

เองไว้เลย วัตน์เห็นจะเป็นอย่างนั้น เห็นจะเป็นอย่างนี้ พอมาถึงแล้วความจริงที่
 ประจักษ์กับตาของเรากับความคาดเอาไว้มันต่างกันใช้ไหมละ ความคาดเอาไว้มันล้ม
 เหลวไปทันที ความจริงที่เห็นประจักษ์นี้จะขึ้นแทนที่ อันนี้ก็เหมือนกัน ท่านว่าสมาธิ
 สมาธิความจำกับสมาธิความจริงมันต่างกัน เรียนจิตตั้งมั่นเรียกว่าสมาธิ จำได้ว่าอย่างนี้
 แต่จิตเรามันเหมือนลิงมันไม่ได้ตั้งมั่น จำได้แต่ชื่อเฉย ๆ จิตมันเหมือนลิง ทีนี้พอม
 ปฏิบัตินี้จิตมันเชื่อ มั่นรู้เป็นสมาธิ อ้อ เป็นอย่างนั้นนะ พวกกันจำเอานะ

นี่สอนอย่างแม่นยำ พุดอย่างอาจหาญชาญชัย เพราะได้ประจักษ์หัวใจทุกอย่าง
 ไม่มีสี่ลับบรรดาที่นำมาสั่งสอนประชาชนพระเถรทั้งหลาย เราไม่มีสงสัยแล้ว เปิดหัวอก
 ออกสอนทีเดียว เช่นอย่างบาป บุญ นรก สวรรค์ มีนี่ อย่างนะ ใครอย่ากลัวหาญ ใครอย่า
 อวดรู้อวดฉลาดทำทนายพระพุทเจ้าว่าสิ่งเหล่านี้ไม่มี ถ้าไม่ยอมจมทั้งเป็นว่างั้นเลย
 ยอมรับขนาดนั้นนะ สด ๆ ร้อน ๆ สิ่งเหล่านี้มีอยู่สด ๆ ร้อน ๆ มาตั้งกับตั้งกลับ ไม่มี
 ใครสามารถจะลบล้างได้ เหตุใดเราจะเก่ง เราคนเดียวไปลบล้างสิ่งเหล่านี้ได้ แล้วผล
 แห่งการลบล้างสิ่งเหล่านี้ก็คือจมลงในสิ่งที่ว่าไม่มีนั้นแหละ มันไปจมอยู่นั้นนะ เพราะ
 ไม่มีใครลบล้างได้

ถ้าหากว่าลบล้างได้แล้ว พระพุทเจ้าตรัสรู้ขึ้นมาลบหมด นรกไม่ให้มี ตถาคต
 ลบหมดแล้วแหละ อยากไปทำบาปหากรรมอะไรก็ให้ไปเถอะไม่ตกนรกแหละ เรา
 ลบหมดแล้ว พระพุทเจ้าจะสอนอย่างนั้น นี้องค์ไหนก็แบบเดียวกัน ไม่ให้ไปลบ พระ
 พุทเจ้าองค์ไหนลบไม่ได้ล้างไม่ได้ ต้องสอนตามความมีความเป็นนั้น แล้วส่วนที่ควร
 หลีกสอนให้หลีก อย่าเข้าไปนะตรงนั้น สอนสิ่งที่ควรบำเพ็ญที่เป็นของดี สอนเข้าไปให้
 เร่งบำเพ็ญเข้าไป ท่านก็บอกอย่างนั้น

ความจริงกับความจำมันต่างกัน จะว่าฟ้ากับดินมันก็ไม่ห่างยิ่งกว่านี้นะ ธรรม
 ชาตินั้นบอกใครไม่ได้แต่ไม่สงสัย จะให้ไปถามใคร ถามหาอะไรว่างั้นเลย ก็จิง ๆ อยู่
 กับหัวใจนี้จะถามหาอะไร ถามใครวะ ใครรู้ยิ่งกว่าเรารู้เราเวลานี้ เราเป็นผู้รู้อันนี้เห็นอัน
 นี้ เขาไม่รู้ไปถามเขาหาอะไร พระพุทเจ้าตรัสรู้ไม่ต้องหาใครมาเป็นพยาน ของจริงเท่า
 นั้นเป็นพยานกันได้เลย ที่รู้ที่เห็นอยู่เวลานั้นเป็นพยานของผู้รู้นั้นได้เลย นี่ก็เวลามันจิง
 เข้าไปในหัวใจนี้แล้วมันก็แบบเดียวกัน ถามกันหาอะไร พวกกันจำเอานะ

นี่บอกเปิดขนาดนั้นนะ เปิดที่ว่านี้เราเปิดด้วยความเมตตาด้วย ความเมตตา
 สงสาร เป็นที่มั่นที่หมาย เป็นจุดหมายปลายทาง จะไม่เสียหวังที่เราปฏิบัติตามธรรม
 พระพุทเจ้าที่สอนไว้อย่างไร สิ่งนั้นมีโดยตรงอยู่แล้วว่างั้น ไม่ได้สอนแบบงู ๆ ปลา ๆ
 นะพระพุทเจ้าทุก ๆ พระองค์สอน มีแต่กิเลสละงู ๆ ปลา ๆ หลอกคนให้งู ๆ ปลา ๆ
 ไปเสียไม่ยอมเชื่อฟัง แล้วจมลงในนรก ๆ ตลอดเวลา หลั่งไหลลงนรกนี้ โห คือมันไม่มี

วันมีคืนมีปีมีเดือน มันตลอดเลย เพราะการสร้างความสำเร็จล้มเหลวได้ตลอดทั้งสัตว์
ทั้งบุคคล แล้วจะไปนิยามว่าเป็นสัตว์เป็นบุคคลจึงจะลงนรกได้อย่างนั้นอย่างนี้ ไม่นิยาม

บาปกรรมเป็นสิ่งสำคัญ ตีตราเอาไว้เลยว่า นี่คือนักจะลงนรก ผู้ทำความดีก็
เหมือนกัน ไม่จำเป็นต้องทำใครมาชักมาจูง ไปเอง บุญพาไป เป็นอย่างนั้นนะ จำกัดให้
ตึนะ นี่สอนจริง ๆ สอนเปิดหัวอกนะ เปิดหัวอกด้วยความเมตตาไม่ใช่เปิดธรรมดานะ
ไอ้เรื่องความอยากไอ้อยากอวด อยากหาอะไร ถ้าอยากก็แสดงว่ายังบกพร่องละชิถึง
อยากถึงหิว อยากให้เขาชมเชย อยากให้เขาสรรเสริญอย่างนั้นอย่างนี้ อยากอยู่หิวอยู่
แสดงว่าเป็นความสุขได้ยังไง มันยังหิวอยู่นั้นนะ อยากให้เขาชมเชย อยากให้เขา
สรรเสริญ ยังอยากอยู่สมบูรณ์ได้ยังไง ผู้สมบูรณ์แล้วเรียกว่าพอ คำว่าพอเท่านั้น นอก
นั้นเป็นส่วนเกินไปหมดไม่ใช่คำว่าพอ พอคำเดียวมันพอหมด

ยังอยากอย่างนั้นอยากอย่างนี้อยู่ มันก็ไม่พอละชิมันถึงอยาก จึงว่านิทานก็ตาม
สรรเสริญก็ตาม เป็นส่วนเกินส่วนเศษส่วนเหลือทั้งนั้น ไม่ใช่ของจริงคือพอ คำว่าพออัน
เดียวพอแล้ว

โห เวลามันได้แสดงความอัศจรรย์อะไรเกินโลกเกินสงสาร พุดไม่ได้ว่างั้นเลย
พระพุทธรูปเจ้าจึงท้อพระทัย ทั้ง ๆ ที่ตั้งความปรารถนาเป็นพระพุทธรูปเจ้า ทรงบำเพ็ญพระ
บารมีมาจนกระทั่งได้ตรัสรู้แล้วมองดูสัตว์โลกนี้มีตื้อตื้อเลยทั่วแดนโลกธาตุ โอโห อย่างนี้
จะทำยังไง จะสอนได้ยังไง ท้อพระทัย ดังที่เทศน์ตอนบ่าย จึงทรงเล็งญาณพิจารณา
เลือกแผ่นดิน มันจะมีตื้อไปเสียหมดนี้หรือ จะไม่มีชิ้นเหลือพอเป็นสาระอะไรบ้างหรืออยู่
ในโลกวิภวจักรนี้ล่ะ จึงทรงพิจารณา ก็จึงไปเห็นว่าแร่ธาตุต่าง ๆ ที่แฝงอยู่ในโลกมีตื้อ
อันนี้มันยังมี

แร่ธาตุต่าง ๆ ก็คือว่า คนที่มีอุปนิสัยปัจจัยยังมีอยู่ ถึงไม่มากก็ยังมีในโลกมีตื้อนี้
พระองค์จึงทรงสอน แล้วหยิบเอาถอดเอา ๆ ตามแร่ธาตุที่มีจริง นอกนั้นก็ปล่อยให้
กิเลสมันเอาไปถลุงเสีย เพราะมันหวงมาก พระพุทธรูปเจ้ามาตรัสรู้แต่ละพระองค์จะมายก
โลกธาตุนี้ไปไม่ได้นะ กิเลสมันหวงมากทีเดียว ต้องมาถอดเอา ๆ ตามแร่ธาตุต่าง ๆ ที่
เห็นว่าเป็นสาระนั้นแหละ

เวลานี้ผู้ปฏิบัติเพื่อมรรคเพื่อผลจะไม่ค่อยมีนะ แต่ปฏิบัติเพื่อกิเลสมันเต็ม
โลกเต็มสงสาร ในวัดในวาในพระในเณร มีแต่เพื่อกิเลสกันเสียมากต่อมาก จะเพื่อ
อรรถเพื่อธรรมอะไร ก็เท่ากับสร้างส้วมสร้างถ่านให้กิเลส มีแต่การก่อนนั้นสร้างนี้ยุ่งไป
หมดนะเวลานี้ สร้างหัวใจด้วยศีลด้วยสมาธิด้วยปัญญาด้วยจิตตภาวนา นี้ถูกต้องกับผู้
มาสร้างอรรถสร้างธรรมเข้าสู่ใจ อันนี้ถูกต้อง เวลานี้มันไม่มีนะ ไปที่ไหนมีแต่ทรูหราฟู
ฟ่า กิเลสตีตลาดไปหมด ไม่ได้มองดูหัวใจที่กิเลสเป็นพื้นเป็นไฟเผาไหม้อยู่ในนี้ กิเลส

มันหลอกออกไปนูนนะ อันนี้ละที่เราสลดสังเวช พุดแล้วเหมือนว่าเราเป็นบ้าคนเดียว โลกเขาเป็นคนดีหมดเลย เราพุดจึงลำบากนะ

แต่ถ้าจะให้พุดตามหลักความจริงก็คือว่า ถ้าเราพุดให้เขาว่าเราเป็นบ้าคนเดียว เขาเป็นคนดีทั้งหมด ที่นี้ตอบรับกันเลย ทั้ง ๆ ที่เขาเป็นบ้ากันทั้งโลกนั้นแหละ เราเป็นคนดีคนเดียวเขาจะมาเชื่อยังไง เพราะโลกนี้มันเป็นโลกบ้าทั้งนั้น วาจันเต็มยศนะ มันไม่มีใครจะเห็นด้วยนะ นี่ละที่ว่าสายตาของธรรมดุกิเลส เห็นอย่างนั้นท่านถึงฆ่ากิเลสได้ เรื่องของกิเลสนี้ โอ้โฮ ไม่มีใครรู้ใครเห็นกัน กิเลสเต็มหัวใจก็ไม่รู้ กิเลสเต็มบ้านเต็มเมืองไม่มีใครรู้ไม่มีใครเห็นไม่มีใครสนใจ เพราะมันเป็นกิเลสอย่างเดียวกันหมด ในสายตาของธรรมจับปุบลงไปนี่ จำหมดเลย นั่นละพระพุทธเจ้าท้อพระทัย ไปพุดอะไรก็ไม่มีใครจะเชื่อถือได้ เพราะเขาเป็นแบบเดียวกัน เราเป็นแบบนี้เขาเป็นแบบนี้จะเข้ากันได้ยังไง นี่ละที่สำคัญมาก

นี่พุดจริง ๆ มันเป็นขึ้นในตัวเรา เราตัวเท่าหนูนี่ก็เป็น เพราะฉะนั้นมันถึงวิ่งถึงพระพุทธเจ้า เป็นพยานกันได้โดยไม่สงสัยเลย นี่จึงพุดให้ฟัง กิเลสนี้แหละถ้าเทียบแล้ว เหมือนกับแก้วครอบดำหมดทั้งแก้วเลย ดวงไฟจะสว่างขนาดไหนมันก็อยู่ที่อำนาจของแก้วครอบดำ ๆ นั้นหมดเลย มองแสงก็ไม่เห็น ถึงจะสว่างขนาดไหนก็สว่างอยู่ในแก้วครอบ แก้วครอบมันครอบไว้หมดเลย นี่จิตถึงจะรู้ขนาดไหน กิเลสมันก็เป็นเหมือนแก้วครอบดำ ๆ มันปิดไว้หมดเลย มันจึงมีขอบเขต อยู่ในขอบเขตของมันที่ปิดเอาไว้ พอเปิดจำเข้าไปแล้วมันไม่เป็นอย่างนั้นซิความรู้อันนี้ มันจำครอบโลกธาตุ ของเล่นเมื่อไรวะ มันเป็นขึ้นอย่างจัง ๆ ที่เราไม่เคยคาดเคยคิดว่าจะรู้จะเห็น

แม้ที่สุดท่านว่านิพพานนี้มันก็ยังคาดนะ นิพพานเห็นจะเป็นอย่างนั้น เห็นจะเป็นอย่างนี้ ในหนังสือบางเล่มเรายังเห็นอีกนะ เราเป็นคนอ่านเองแล้วทำให้ โอ้โฮ เขาว่า ความยาวของนิพพานวัดผ่าศูนย์กลางอย่างนั้นอย่างนี้ มีในหนังสือเราไปอ่านแล้ว โอ้โฮ เราสลดสังเวชนะ นี่เหอ นิพพาน แล้วมาอวดโลก เอาหลักตามาอวดซิ เรามันลืมนตาอ่านนี่วะพุดให้มันตรง ๆ

นิพพานกว้างยาวขนาดนั้นขนาดนี้ วัดผ่าศูนย์กลางได้เท่านั้นเท่านี้ เขียนในหนังสือนั่น เราเห็นประจักษ์นี่ เราเห็นด้วยตาของเราเองแล้วเทียบ อ่านแล้วสลดสังเวชนะ โห อย่างนี้ก็มาอวดโลก กิเลสมันไม่มีอะไรอวดมันก็เอานิพพานของมันมาอวด นี่คือนิพพานของกิเลสพุดง่าย ๆ วาจันนะ นิพพานของพระพุทธเจ้าไม่ได้อวด แต่ใครรู้แล้วไม่มีทางสงสัย ไม่มีคำว่าวัดผ่าศูนย์กลางพระนิพพาน

คืออย่างพระพุทธเจ้าตรัสรู้นั้นนะ ท่านทั้งหลายฟังให้ตื่นะ พระพุทธเจ้าตรัสรู้มานี้ก็กัปกัปปันนานเท่าไรแล้ว จำนวนน้อยเมื่อไร เรานับพระพุทธเจ้า หนึ่ง สอง สาม

องค์ตั้งแต่วันนี้จนกระทั่งถึงวันตายนับไม่หยุดก็ไม่ครบพระพุทธเจ้า มากขนาดไหน พระพุทธเจ้าฟังซิ คือมีมาก็กัปก็กลับมาแล้ว ตรัสรู้มาเรื่อย ๆ ไม่หยุดไม่ถอย ยังจะตรัสรู้ต่อไปอีก แล้วจะเอาน้อยมาที่ไหนวะ ที่นี้บรรดาสาวกของพระพุทธเจ้าแต่ละองค์ ๆ มีจำนวนมากขนาดไหน พระพุทธเจ้าองค์หนึ่งมีสาวกอรหันต์มากขนาดไหน เหล่านี้ล้วนตั้งแต่บริสุทธิ์เหมือนกันหมด

ที่นี้เราเอาตัวของเรากออกเลยเถียว พอจิตมันติดฝังขึ้นจากท่ามกลางอริยสัจ ๔ เท่านั้นละ จำเลย กระทบถึงกันหมดเลย พระพุทธเจ้ามีที่พระองค์ พระสาวก พระพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์มีองค์ถึงกันหมด โดยไม่ต้องไปถามพระพุทธเจ้า อันนี้เป็นพยาน จำหมด เหมือนกันหมดเลย ไม่ต้องไปถามกันให้เสียเวล่ำเวลา นั้นละท่านรู้อย่างเดียวกันท่านจะถามกันหาอะไร

ที่นี้ผู้ไม่รู้ก็ต้องวัดผ่าศูนย์กลางอย่างนั้นอย่างนี้ละซิ นี่ละศูนย์กลางนิพพานของกิเลสกับนิพพานเหล่านั้นมาวัดอันนี้ไม่ได้ แต่ท่านไม่สงสัยท่านไม่ได้ถามกันนะ ท่านไม่ได้มาวัดผ่าวัดผ่าศูนย์กลางอย่างนั้นอย่างนี้ กับพวกบ้ากิเลสเหล่านี้ นิพพานของพวกเขาละ ต่างกันอย่างนั้นนะ ฝังขึ้นองค์เดียวเท่านั้นละกระทบถึงกันหมดเลย ไม่ต้องไปทูลถามพระพุทธเจ้าองค์ใด เป็นอันเดียวกันหมดเลย เป็นธรรมชาติล้วน ๆ อันเดียวกันหมดเลย ดูอันนี้แล้วแล้วหมดเลย ถึงกันหมดเลย

เหมือนกับแม่น้ำที่ไหลลงไปจากสายต่าง ๆ พอถึงมหาสมุทรแล้วเป็นมหาสมุทรอันเดียวกันหมด ถามกันหาอะไร แม่น้ำสายต่าง ๆ เวลายังไม่ถึงก็ต้องเป็นสายนั้นสายนี้ แม่น้ำบางปะกง แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน่านอะไรก็ว่ากันไป พอถึงมหาสมุทรแล้วจะเรียกอย่างนี้ไม่ได้นะ เรียกว่ามหาสมุทรคำเดียวเท่านั้นกระทบถึงกันหมดเลย นี่ก็เหมือนกัน จิตที่ยังไม่เข้าถึงธรรมชาตุนั้นก็เป็นเหมือนแม่น้ำสายต่าง ๆ

เช่น เราบำเพ็ญคุณงามความดีนี้ แต่ละคน ๆ เท่ากับแม่น้ำสายต่าง ๆ เวลาแก่กล้าเข้าไปก็ไหลไหลเข้าไป ๆ พอถึงมหาวิมุตติมหานิพพานธรรมชาตุนีแล้ว ปิ้งที่เดียวเท่านั้นถึงกันหมดเลย ไม่ต้องไปถามหากันอีกแล้ว เหมือนกับแม่น้ำสายต่าง ๆ เข้าไปถึงมหาสมุทรแล้วเป็นอันเดียวกันหมด ไม่ต้องไปถามหาว่ามาจากสายไหน ๆ ที่นี้พอเข้าถึงธรรมชาตุนั้นแล้วเป็นอันเดียวกันหมด ไม่ต้องไปถามมาจากไหน ๆ นี่เหมือนกันอย่างนั้น นี่คือความจริง พระพุทธเจ้ามาวัดผ่าอย่างนี้ไม่ได้นะ แต่ท่านไม่ได้สงสัยกันแม้องค์เดียวท่านไม่สงสัยกันเลย

พอดวงขึ้นจุดเดียวเท่านั้นกระทบถึงกันหมดเลย ที่อุบัติของพระพุทธเจ้าอยู่ที่ตรงไหน รู้จนกระทั่งสถานที่อุบัติของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์ทั้งหลายขึ้นตรงไหน ขึ้นท่ามกลางอริยสัจ ๔ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ผุดขึ้นตรงกลางนี้เป็นอันเดียวกันหมด

พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ สาวกทุก ๆ พระองค์ ขึ้นจุดเดียวกันนี้ทั้งนั้น ไม่มีจุดอื่น เป็นที่ขึ้นที่เกิดที่อุบัติของพระพุทธเจ้า

เพราะฉะนั้นศาสนาใดก็ตามดังพระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้แล้ว เวลาสุภัทธมาทูลถามปัญหาพระพุทธเจ้า วันนั้นท่านจะมาปรินิพพาน ด้วยการหยั่งทราบด้วยพระญาณ ท่านเรียบร้อยแล้วว่า เดือนหกเพ็ญเป็นวันที่ท่านจะปรินิพพาน หรือวันตายของท่าน พอถึงวันนั้นแล้วท่านก้าวเดินมาเลยอย่างสง่าผ่าเผย ท่านสะทกสะท้านกับอะไร มาตามพระญาณหยั่งทราบแล้วว่า ถึงเวลานั้นเราจะนิพพาน แล้วที่มานี้ก็หมายถึงพราหมณ์คน นี้คนหนึ่ง เขามีอุปนิสัยสามารถที่จะบรรลुरुธรรมถึงพระนิพพานอยู่ในวันนั้นด้วย

พอมาถึงพราหมณ์แก่คนนั้นก็รำพึงในตัวเอง นี่เราก็อธิฐิมานะนี้มานานแล้ว คือพราหมณ์นี้เป็นชาติอริยกะ พระพุทธเจ้าของเราก็เป็นอริยกะ พราหมณ์คนนี้ก็แก่ เป็นชาติอริยกะเหมือนกัน แต่แก่ถือว่าแก่เป็นคนเฒ่าคนแก่ สิทธิัตตราชกุมารพระพุทธเจ้าของเราเป็นเพียงลูกเพียงหลาน แม้จะเป็นอริยกะด้วยกันก็ตาม แต่ยังถือว่าเป็นลูกเป็นหลานยังไม่ยอมมาถาม อธิฐิมานะ ที่นี้เมื่อถึงวันจนตรอกแล้วก็ อ้าวจะทำยังไง วันนี้ก็ทราบแล้วว่าพระพุทธเจ้าจะมานิพพานที่นี้ พระพุทธเจ้าตรัสคำไหนไม่เคยเคลื่อนคลาดเลย วันนี้พระพุทธเจ้าจะมานิพพานนี้แน่ ๆ หากเราจะถามก็ถามเสียวันนี้ ไม่ถามวันนี้หมดหวังว่างั้น จึงตัดสินใจละธิฐิมานะ ความเป็นอริยกะ เป็นปู่ย่าตายายนั้นออกเสีย แล้วมาทูลถามพระพุทธเจ้า

พอมาถาม ท่านก็รับสั่งทันที มาถึงที่แรกถูกพระอานนท์ห้ามไว้ก่อนไม่ให้เข้าเฝ้า ท่าน เวลานี้พระองค์กำลังเพียบเต็มที่แล้ว ทรงทราบ เพราะท่านมุ่งมาเพื่อพราหมณ์คน นี้ ก็รับสั่งให้เข้ามาหาทันทีเลย เรามาที่นี้เพื่อพราหมณ์คนนี้แหละ เอาให้เข้ามาเดี๋ยวนี้ ๆ พอเข้ามาก็มาถามถึงเรื่องศาสนามีมากมาย ใครก็ว่าศาสนาใครเก่ง ๆ มาถามพระพุทธเจ้า อย่าถามเราไปมากเลยเวลาเรามีน้อย คือจะตาย ถึงเวลาแล้วตาย เอ้า เราจะพูดให้ฟังย่อ ๆ ถ้าศาสนาใดมีอริยสัง ๔ มีมรรค ๘ ศาสนานั้นแลเป็นศาสนาที่ครองมรรคครองผล เหล่านั้นท่านไม่พูดถึงเลย สั่งสอน คือบอกว่าเมื่อศาสนาใดมีมรรค ๘ มีอริยสัง ๔ ศาสนานั้นจะเป็นศาสนาที่ทรงมรรคทรงผลเต็มสมบูรณ์

รับให้พระอานนท์บวชให้เดี๋ยวนี้ แล้วอย่ามาเป็นกังวลกับการตายของเรา พอบวชแล้วให้รีบออกไปบำเพ็ญสมณธรรม ให้เป็นปัจฉิมสาวกในคืนวันนี้พร้อมกับการตายของเรา พราหมณ์ผู้นั้นพอบวชแล้วก็ออกไปบำเพ็ญสมณธรรม ถึงเวลาพระพุทธเจ้าปรินิพพาน ทางนั้นก็ตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเป็นปัจฉิมสาวก แน่ไหมพระพุทธเจ้า เคลื่อนคลาตที่ไหน พระญาณหยั่งทราบ นี้ละอริยสัง ท่ามกลางนี้ อุบัติขึ้นนี้ทั้งนั้น ไม่ต้องไปถามใครกระเทือนกันทั่วแดนธรรมธาตุ บรรดาพระพุทธเจ้าพระสาวกทั้งหลายตรัสรู้

แล้ว ธาตุชั้นธฺสลายลงไปแล้วจิตนี้เป็นธรรมชาติ เป็นมหาสมุทรมหาทะเลหลวงเหมือนกันกับน้ำสายต่าง ๆ ไหลเข้ารวมกันนั่นเอง นี่ก็เหมือนกันอย่างนั้น

นี่ละศาสนาเราเป็นศาสนาที่ทรงมรรคทรงผล ศาสนาเลิศเลอที่สุด ขอฟี้น้องทั้งหลายอย่าได้ปล่อยวางพุทธศาสนานะ เป็นศาสนาที่เลิศเลอ เป็นศาสนาของผู้สิ้นกิเลส โดยสมบูรณ์แล้ว ศาสนาเหล่านั้นเราไม่ได้ตำหนินะ เป็นศาสนาของคัลงกิเลส เจ้าของศาสนาเป็นคัลงกิเลสมีกิเลสเต็มตัว ย่อมมีลูบ ๆ คลำ ๆ กำด่ำกำขาวหาความแน่นอนไม่ได้เหมือนกันหมด แต่ศาสนาพุทธของเราเป็นศาสนาของผู้สิ้นกิเลส หาความสงสัยไม่ได้ ตรงแนวเหมือนกันหมด ให้จำอันนี้ไว้ก็แล้วกัน

นี่ละที่พูดถึงว่าเวลามันเป็นขึ้นมา พอฝั่งขึ้นมาเท่านั้นเอง ที่เราเคยคาดานิพพานเห็นจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ มันไม่พ้นนะไอ้เรื่องความคาดความหมายนี้มันคาดของมันนะ ท่านว่านิพพานอย่างนั้นอย่างนี้ มันก็คิดว่า เอ้ นิพพานเห็นจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ พอหลักธรรมชาติความจริงฝั่งขึ้นมาเท่านั้น ความคาดหมายนิพพานนั้นล้มเหลวไปหมดเลย โอ้โฮ เป็นอย่างนี้หรือ แต่ก็เรียกว่านิพพานนั้นแหละ หากกับความคาดความหมายไม่ได้ตรงกันเลยกับธรรมชาติที่เป็นจริงขึ้นในหัวใจของเราเอง

ดวงขึ้นเท่านั้น โอ้โฮ อย่างนี้หรือ นิพพานแท้เป็นอย่างนี้หรือ พระพุทธเจ้าท่านตรัสรู้อย่างนี้หรือ พระอรหันต์ทั้งหลายทั่วแดนโลกธาตุท่านตรัสรู้อย่างนี้หรือ อย่างที่เป็นอยู่ที่นี่ นั่นละไปถามท่านทำไมละ อ้อท่านตรัสรู้ ท่านตรัสรู้อย่างนี้เอง ความหมายก็ว่างั้น ผู้สิ้นกิเลสสิ้นอย่างนี้เอง จะถามใครที่ไหนถามหาอะไร

ที่นี้เวลามันเป็นถึงขนาดนั้นแล้ว ความคาดความหมายที่เราเคยคาดเคยคิดไว้แต่เบื้องต้น ล้มเหลวไปหมดเลย ไม่มีอะไรมาติดในธรรมชาติซึ่งเป็นธรรมชาติล้วน ๆ นี้ได้เลย แล้วจากนั้นก็ท้อใจพูดตรง ๆ นะ มันท้อจริง ๆ นะ พออันนี้จำขึ้นหมดแล้ว โอ้โฮ โลกอันนี้เราเคยเกิดแก่เจ็บตายมากก็ป้ก็กัลป์ มันย้อนไปนะ ทุกสัตว์ทุกบุคคลเต็มโลกธาตุนี้เป็นนักท่องเที่ยวนักเกิดแก่เจ็บตายเหมือนกันหมด ไม่มีใครที่จะนับภพนับชาติของใครได้ว่ามากน้อยต่างกันอย่างไร มันมากต่อมากเหมือนกัน นานแสนนานเหมือนกัน

ตคนรกหมกไหม้ก็ครั้งก็หน กิเลสก็ปิดไว้ไม่ให้รู้เสีย ก็ไม่เข็ดไม่หลาบ ไปสวรรค์ชั้นพรหมก็ไม่ทราบก็ครั้งก็หน ขึ้นแล้วลงลงแล้วขึ้น ตคนรกอเวจีเป็นเปรตเป็นผีประเภทต่าง ๆ ในจิตดวงเดียวนี้ เพราะอำนาจแห่งบาปแห่งบุญที่สิงอยู่ในจิตนั้น พาให้ไปเกิดในที่ต่าง ๆ เพราะอำนาจแห่งกรรมดีกรรมชั่วของตัวเอง สูง ๆ ต่ำ ๆ มันเกิดมาก็ครั้งก็หน ไปเกิดที่ไหนความทุกข์ติดตามติดแนบไป ๆ ทุกแห่งทุกหน เวลามันจำมัน

เห็นหมดแล้วที่นี้ โธ่ โลกนี้เกิดมาเป็นอย่างนี้ เราก็เคยเป็นมาอย่างนี้ก็กัปก็กัลป์เหมือนกับโลกทั้งหลาย เวลามาคำนึงคำนวณนะ เวลาเห็นชัดเจนขนาดนั้น

โอ้ย เราเกิดมาก็ภพก็ชาติก็กัปก็กัลป์ แล้วอำนาจวาสนาเรามียังไงถึงได้มาหลุดพ้นอย่างนี้ได้ แสดงว่าเรานี้ก็มีวาสนาถึงได้มาเป็นอย่างนี้ แล้วอัครรรยตัวเองด้วยนะ โห เรายังมีวาสนาอยู่หรือถึงได้มาพบมาเห็นธรรมอันเลิศเลอ ที่ไม่เคยคาดเคยคิดอย่างนี้ ประจักษ์ใจตัวเอง ที่นี้ท้อใจ จะสั่งสอนใครลงธรรมดาเป็นอย่างนี้แล้ว อย่างที่รู้ที่เห็นแล้ว สอนใครก็จะมีใครเชื่อ สอนไปหาอะไร เขาจะหาว่าบ้ากันทั้งโลก เพราะเขาเป็นแบบเดียวกันทั้งโลก โลกธาตุนี้เป็นแบบเดียวกันหมด เราคนเดียวที่มารู้มาเห็นนี้จะมาสอนเขาให้มาเชื่อถือนี่มันเป็นไปได้ นี่ละที่ท้อใจ

พระพุทธเจ้าท้อพระทัยก็คืออย่างนี้ มันเป็นพยานถึงกันได้เลย สอนใครใครเขาก็จะหาว่าบ้าเกิดประโยชน์อะไร โอ้ย อยู่ไปกินไปวันหนึ่งพอยังชีวิตให้เป็นไปถึงขั้นธแตกสลายแล้วก็พอแล้ว สอนอะไรไปที่ไหนเขาก็จะหาว่าบ้าทั้งหมด นี่ละเหตุที่ท้อใจ สอนใครจะไม่มีผลอะไรเลย นอกจากเขาจะหาว่าบ้ากันทั้งนั้น เพราะเขาเป็นโลกเดียวกัน เราเป็นอย่างนี้เขาเป็นอย่างนั้น

ที่นี้ก็ทบทวนด้วยความท้อใจที่จะสั่งสอนโลกต่อไปแล้ว ก็มาทบทวนไปมา พินิจพิจารณาแล้วก็มาสะดุดขึ้นมาว่า ถ้าหากว่าเราเห็นว่าโลกทั้งหลายนี้เขาจะไม่สามารถรู้ได้ อย่างเราแล้ว เราเป็นเทวดามาจากไหน เราทำไมถึงรู้ได้เห็นได้ เขาก็เป็นมนุษย์มนาเหมือนกันกับเรา เราก็เป็นมนุษย์เหมือนเขา ทำไมเราถึงรู้ได้เห็นได้ รู้ได้เพราะเหตุใด พอว่าเพราะเหตุใดมันก็วิ่งถึงทางดำเนินมาละซิ ที่พระพุทธเจ้าสอนไว้ สอนไว้ยังไง ๆ คือสายทางเดินเข้ามา เรารู้ได้เพราะเหตุใด อ้อ รู้ได้เพราะเหตุนี้ ๆ คือเราปฏิบัติมาอย่างนั้น ๆ ตามสายทางที่พระพุทธเจ้าสอนมาแล้วเรียบร้อย แล้วก็ก้าวมาจนถึงที่นี้

ก็เมื่อมีเส้นทางมีสายทางเดินมาอย่างนั้น ทำไมเรารู้ได้เขาจะรู้ไม่ได้ เมื่อมีทางเข้ามาอยู่แล้วทำไมเขาจะรู้ไม่ได้เห็นไม่ได้ เขาต้องมาได้ไม่มากก็น้อย ที่นี้ยอมรับนะ อ้อ ได้ ถึงไม่มากก็ได้ ลงแล้วนะที่นี้ เรายังมาได้มาตามสายทางที่พระพุทธเจ้าทรงสอนนี้เป็นสายทางที่ถูกต้องแม่นยำต่อมรรคผลนิพพานโดยตรงอยู่แล้ว เราก็มาได้เห็นได้ อย่างนี้ เมื่อเราสอนคนทำไมเขาจะไม่ปฏิบัติดำเนินเมื่อมีสายทาง ทำไมเขาจะไม่รู้ได้เห็นได้ละ ต้องรู้ได้เห็นได้ไม่มากก็น้อย ที่นี้จึงมีแก่ใจที่จะสอน ที่แรกมันปิดตันเลย จะไม่ยอมสอนใคร เหมือนว่าเป็นใบ้ไปเลย สอนใครก็ไม่เกิดประโยชน์ เพราะมันเลยเสียทุกสิ่งทุกอย่าง เกินกว่าที่เราจะนำมาคาดหมาย นี่ละที่พระพุทธเจ้าทรงท้อพระทัย

ธรรมอันนี้เลิศเลอขนาดไหน เพราะฉะนั้นจึงมาเทียบที่โลกทั้งหลายเป็นบ้ากันอยู่เวลานี้ เอ้า พูดให้มันตรง ๆ นะ นี่ละบ้ากิเลส คือกิเลสหลอกตลอดเวลา เอาหยาบ

ๆ มาเทียบกัน ไม่ว่าจะอะไร ๆ ของกิเลสนี้จะมีแต่ให้ดิบให้ตี ๆ บ้านหลังนี้ขนาดนี้แล้วไม่พอให้ทำให้ใหญ่กว่านี้อีกดิ้นะ แล้วขยายอีก ได้หลังหนึ่งแล้วยังไม่พอ ให้อีกสองหลังสามหลัง หลังนี้ตกแต่งอย่างนี้ หลังนั้นตกแต่งอย่างนั้น ให้มีแต่ของสดสวยงดงามเรื่อย ๆ จากนั้นในห้องในหับที่นอนหมอนมุ้งโต๊ะเตียงอะไรให้เรียบให้สวยให้งามให้ชัดให้สีให้ดีนะ นี่กิเลสมันจะหลอกไปเรื่อย ๆ

ทางนี้ก็สวยงามนะ อันนั้นดี อันนี้ดี ตกแต่งกันเรื่อยเป็นบ้ากันเลย ที่นอนก็ตกแต่งหมอนมุ้งตกแต่ง ห้องน้ำห้องส้วมขัดถูกันเสียคนแก่เดินเข้าไปล้มนั่งทั้งหงายเลย เพราะกิเลสตกแต่งไว้อย่างดี นี่มีแต่สวยทั้งนั้นงามทั้งนั้น นี่กิเลสตกแต่ง ด้อย่างนั้นดีอย่างนี้ คนแก่อย่างหลงตาบวนี้ไปต้องได้ระวังนะ ไปวัดไหนที่กิเลสมันตกแต่งไว้สดสวยงดงามนั้น ตรงนั้นต้องได้ระวัง ต้องมีอะไรไปปูไว้ไม่งั้นเหยียบพลาดที่เดียวหงายหมาลงเลย อย่าว่าหงายคนเลย

นี่ละกิเลสมันตกแต่งว่าสวยว่างามสะอาดสะอาดอันที่สุด ในสายตาของธรรมที่เหนือโลกเหนือสงสารมาจับมาดู นี่สกปรกสุดยอดคือเรื่องของกิเลส นั้นเห็นไหม แล้วอันนั้นสะอาดขนาดไหน จึงมาตำหนิกิเลสที่ว่ามันสะอาดสุดยอดนี้ว่าเป็นความสกปรกสุดยอด เอามาเทียบกันซิเรื่องธรรมเป็นยังไง นั้นละสายตาของธรรมดูกิเลส ไม่อย่างนั้นไม่เรียกว่าเหนือกิเลส ไม่เรียกว่าโลกุตระธรรม แปลว่าธรรมเหนือโลก เห็นทุกอย่างเห็นหมด กิเลสจะม่าวาดลวดลายอะไรไว้เห็นหมดรู้หมด แต่จะมาสอนโลกแบบพวกเรา ๆ ท่าน ๆ โอ้ย เขาจะหาว่าบ้า เดี่ยวเขาเอาไม้ไล่ตีหลงทิศไปอย่างนั้นนะ เพราะเขาเป็นแบบเดียวกันนี้ ของใครก็แบบเดียวกันหมด

แม้ในวัดในวาก็แบบเดียวกันจะว่ายังไง แล้วเข้าในวัดนี้ไปตำหนิพระไม่ได้นะ พระจะไล่ตีเอาหลงทิศ มีแต่ของสวยของงามโก้ ๆ หรุ ๆ เรื่องของกิเลสทั้งนั้นตีตลาดเรารู้ไหม ธรรมจับเข้าปั๊บเห็นหมดเลย นี่ละเรียกว่าธรรมเหนือโลก ธรรมสุดวิสัยที่โลกจะเชื่อถือได้เป็นอย่างนั้นนะ ให้พากันพิจารณาให้ดีนะ นี่ละธรรมเหนือโลกเหนืออย่างนี้เอง มันเหนืออยู่ที่หัวใจจ้ดตลอด สิ่งใด ๆ มันเหนือหมด เห็นอะไรรู้อะไรเป็นเรื่องของสมมุติทั้งนั้น มันเหนือสมมุติเสียทุกอย่างจะไม่เห็นทุกอย่างได้ยังไง พุดแล้วโมโห พุดเท่าไรมันก็ฟังอย่างนั้นละไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร กลับไปนี่มันก็ไปอีกแบบหนึ่ง อู๊ย ทุกข์

เอาละพอเหนื่อยแล้ว